

**HUMOR DIALEK JAWA TIMURAN SALEBETING KEMPALAN *VIDEO*
YOUTUBE ANGGITANIPUN BAYU SKAK**

SKRIPSI

**Dipunaturaken dhumateng Fakultas Bahasa dan Seni
Universitas Negeri Yogyakarta
Kangge Njangkepi Salah Satunggaling Sarat
Minangka Kangge Pikantuk Gelar
Sarjana Pendidikan**

**Kasusun dening:
Surya Ayu Septyanti
NIM. 10205244040**

**PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA JAWA
JURUSAN PENDIDIKAN BAHASA DAERAH
FAKULTAS BAHASA DAN SENI
UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA
2014**

PASARUJUKAN

Skripsi kanthi irah-irahan "*Humor Dialek Jawa Timur Salebeting Kempalun
Video Youtube Anggitanipun Bayu Suk*" punika sampun pikantuk palilah dening
pembimbing kangge dipunujekaken wontening pendadaran.

Yogyakarta, 12 Juni 2014

Pembimbing

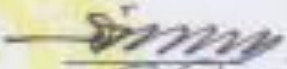

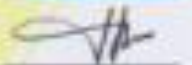
Siti Mulyani, M. Hum

NIP. 19620729 198703 2 002

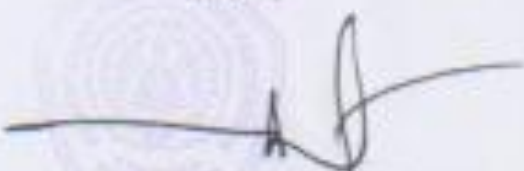
PANGESAHAN

Skripsi kanthi irah-irahan *Humor Dialek Jawa Timuran Salebeting Kempulan*
Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak punika sampun dipunandharaken wonten
ing penuladaran sangajenging Dewan Penguji wonten ing tanggal saha
dipun tetepaken lulus.

DEWAN PENGUJI

Nama	Jabatan	Tapak Asma	Tanggal
Dr. Suwardi, M.Hum.	Ketua Penguji		10-7-14
Sri Hertanti Wulan, M.Hum.	Sekretaris Penguji		14-7-14
Prof. Dr. Suwarna, M.Pd.	Penguji I		10-7-14
Siti Mulyani, M.Hum.	Penguji II		10-7-14

Yogyakarta, 2014
Fakultas Bahasa dan Seni
Universitas Negeri Yogyakarta
Dekan,

Prof. Dr. Zamzani, M.Pd.
NIP. 19550505 198011 1 001

WEDHARAN

Ingkang tandha tangan wonten ngandhap punika, kula:

Nama : Surya Ayu Septyanti

NIM : 10205244040

Program Studi : Pendidikan Bahasa Jawa

Fakultas : Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta

Ngandharaken bilih *karya ilmiah* ingkang kula damel punika saestu damelanipun kula piyambak. Samangertos kula, *karya ilmiah* punika wosipun dereng dipunserat dening tiyang sanes, kajawi babagan tartamtu ingkang kula pandhut minangka *action* kanthi adhedhasar tata cara saha etika panyeratan *karya ilmiah*.

Seratan wonten wedharan punika dipunserat kanthi saestu, manawi kasunyutanipun kabukten bilih wedharan punika boten leres, bab punika dados tanggul jawab kula piyambak.

Yogyakarta, 11 Juni 2014

Panyerat,

Surya Ayu Septyanti

SESANTI

“Man jadda wajada, man shabara zhafira.”

“Kawula mung saderma, mobah mosik kersaning Hyang Sukma.”

PISUNGSUNG

Kanthi linambaran pamuji syukur dhumateng Ngarsaning Gusti Allah
Ingkang Maha Mirah saha Welas Asih, skripsi menika kapisungsungaken
dhumateng tiyang sepuh kula kekalih Bapak Supardi saha Ibu Sariati, ingkang
sampun paring panggulawenthah kanthi katoging tenaga, beya, menapa dene sih
katresnan.

PRAWACANA

Puji sukur konjuk dhumateng ngarsanipun Gusti Allah SWT ingkang sampun paring rahmat saha hidayah dhateng panyerat satemah panaliten kanthi irah-irahan “*Humor Dialek Jawa Timuran Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak*” saged kaimpun kangge njangkepi salah satunggaling sarat minangka kangge pikantuk gelar sarjana pendidikan. Salawat sarta salam ugi konjuk dhumateng Nabi Muhammad SAW ingkang sampun paring safangatipun.

Anggenipun nyerat skripsi punika saged dipunpungkasi tamtu amargi wontenipun panyengkuyung saking Ibu Siti Mulyani, M. Hum minangka Pembimbing skripsi kula ingkang kanthi sareh anggenipun bimbing kula salebeting sinau wonten Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah. Saksanesipun panyerat ngaturaken agunging panuwun dhumateng mapinten-pinten pihak ingkang sampun nyengkuyung.

1. Bapak Prof. Dr. Zamzani, M. Pd minangka Dekan Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Yogyakarta ingkang sampun paring kalodhangan anggen kula nyerat skripsi punika.
2. Bapak Dr. Suwardi, M.Hum minangka Pangarsa Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring pandom anggen kula sinau wonten Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah.
3. Bapak Mulyana, M. Hum minangka Penasehat Akademik ingkang sampun paring pitutur saha kalancaran anggen kula sinau wonten Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah.
4. Bapak saha Ibu dosen Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah ingkang sampun paring kawruh ingkang mawarni-warni.
5. Tiyang sepuh kula, Bapak Supardi saha Ibu Sariati, kakang kula Sulistyo saha Susilo, sarta Mbakyu Pipit sah Eva, ingkang sampun paring panyengkuyung saha pandonga dhateng kula.
6. Kanca-kanca kula Jasmi Anes, Mita Nur Anisya, Fathul Amanah, Dyah Arum Ratri, Rizqi Amalia, Ardiany Fitri Sholekah, Dhewanti Indra Murti, Ifa Noor

Rohma, Pamela Yenti, Rozanah Ahlam, saha Muhammad Degiarto ingkang sampun paring panyengkuyung saha pandonga dhateng panyerat.

7. Kanca-kanca kelas G 2010 saha kanca-kanca Pendidikan Bahasa Daerah sarta sedayanipun ingkang boten saged kula sebataken setunggal-setunggal ingkang sampun paring pambeiyantu satemah skripsi punika saged kaimpun.

Temtu kemawon anggenipun nyerat skripsi punika dereng saged kawastanan sampurna. Pramila sedaya panyaruwe sarta pamrayogi dipuntampi kanthi jembaring manah supados panaliten punika saged langkung sae, jangkep saha saged sampurna. Mugi-mugi panaliten punika gadhah padhal kangge sedayanipun ingkang maos skripsi punika.

Yogyakarta, 11 Juni 2014

Panyerat,

Surya Ayu Septyanti

WOSING ISI

IRAH – IRAHAN	i
PASARUJUKAN	ii
PANGESAHAN	iii
WEDHARAN	iv
SESANTI	v
PISUNGSUNG	vi
PRAWACANA	vii
WOSING ISI	ix
PRATELAN TABEL	xi
PRATELAN CEKAKAN	xii
SARINING PANALITEN	xiv
BAB I PURWAKA	
A. Dhasaring Panaliten	1
B. Underaning Perkawis	4
C. Watesaning Perkawis	5
D. Wosing Perkawis	6
E. Ancasing Panaliten	6
F. Paedahing Panaliten	7
G. Pangertosan	7
BAB II GEGARAN TEORI	
A. Andharan Teori	9
1. Sociolinguistik	9
2. Variasi Basa	11
a) Variasi Basa Saking <i>Segi</i> Panutur	13
b) Variasi Basa Saking <i>Segi</i> Pangangge	17
c) Variasi Basa Saking <i>Segi Keformalan</i>	17
d) Variasi Basa Saking <i>Segi</i> Sarana	19
3. Humor	20
a) Pangertosan Humor	20

b) Wujud Humor	21
c) Jinis Humor	29
d) Fungsi Humor	33
B. Panaliten ingkang Jumbuh	35
C. Nalaring Panaliten	36
BAB III CARA PANALITEN	
A. Jinising Panaliten	38
B. <i>Data saha Sumber Data</i>	38
C. Cara Ngempalaken <i>Data</i>	39
D. Pirantining Panaliten	40
E. Cara Nganalisis <i>Data</i>	41
F. <i>Validitas saha Reliabilitas</i>	42
BAB IV ASILING PANALITEN SAHA PIREMBAGAN	
A. Asiling Panaliten	43
B. Pirembagan	53
1. Wujud Humor Plesetan	53
2. Wujud Humor Malapropis	71
3. Wujud Humor Silap Lidhah	79
4. Wujud Humor Jargon `	88
5. Wujud Humor Estetis	91
6. Wujud Humor Konotatif	96
BAB V PANUTUP	
A. Dudutan	108
B. <i>Implikasi</i>	109
C. Pamrayogi	110
KAPUSTAKAN	111
LAMPIRAN	114

PRATELAN TABEL

	Kaca
Tabel 1 : Kertu Data	40
Tabel 2 : Wujud, Jinis, Fungsi, saha Indikator Humor Dialek Jawa Timuran Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak	42
Tabel 3 : Tabel Analisis Wujud, Jinis, saha Fungsi Humor Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak	119

PRATELAN CEKAKAN

a	: Personal
b	: Padintenan
c	: Kesenian
d	: Verbal
e	: Visual
f	: Auditif
g	: Politis
h	: Seks
i	: Sadis
j	: Teka-teki
k	: <i>Edukatif</i>
l	: Boten <i>Edukatif</i>
m	: Inggil
n	: Andhap
o	: Walikan/Malangan
p	: Singkatan
q	: Kiasan
r	: Parikan
s	: Paribasan
t	: Wantah
A	: Humor Plesetan
B	: Humor Malapropis
C	: Humor Silap Lidhah
D	: Humor Jargon
E	: Humor Estetis
F	: Humor Konotatif
G	: Kriterium Ekspresi
H	: Kriterium Indrawi

- I : Kriterium Bahan
- J : Kriterium Etis
- K : Kriterium Estetis
- L : Caos panyaruwe utawi pesen
- M : Caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres
- N : Panglipur utawi rekreasi
- O : Ngandharaken perkawis ewet
- P : Kritik sosial
- Q : Mujudaken kawicaksanan utawi penyegaran

HUMOR DIALEK JAWA TIMURAN SALEBETING KEMPALAN *VIDEO YOUTUBE* ANGGITANIPUN BAYU SKAK

Surya Ayu Septyanti
NIM. 10205244040

SARINING PANALITEN

Panaliten menika gadhah ancas kangge ngandharaken bab humor dialek Jawa Timuran salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak. Perkawis ingkang badhe kaandharaken inggih menika; (1) wujud humor, (2) jinis humor, saha (3) fungsi humor.

Panaliten menika kalebet panaliten deskriptif. Sumber data ingkang dipunginakaken inggih menika 15 video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak. Datanipun arupi tembung, frasa, klausa, saha ukara awujud humor dialek Jawa Timuran. Cara ngempalaken data ing panaliten menika kanthi teknik nyemak saha nyathet. Data dipunanalisis kanthi teknik analisis *awal* (nyemak saha netepaken data ingkang kakempalaken lajeng nyatet ing kertu data) saha *lanjutan* (data dipunpantha-pantha miturut wujud, jinis, saha fungsipun). Validitas ingkang dipunginakaken inggih menika validitas semantis, dene reliabilitasipun inggih menika reliabilitas intrarater.

Asiling panaliten ngandharaken wujud humor ing panaliten menika wonten enem inggih menika, (1) humor plesetan, (2) humor malapropis, (3) humor silap lidhah, (4) humor jargon, (5) humor estetis, saha (6) humor konotatif. Humor plesetan gadhah jinis humor personal, humor seks, humor kiasan, humor teka-teki saha humor wantah, dene humor malapropis gadhah jinis humor singkatan, humor seks, saha humor paribasan. Humor silap lidhah ngemu jinis humor wantah saha humor boten *edukatif*, dene humor jargon humor sadhis saha humor teka-teki. Humor estetis gadhah jinis humor parikan saha humor politis, dene humor konotatif gadhah jinis humor boten *edukatif*, humor teka-teki, humor parikan, saha humor seks. Fungsi ingkang kapanggihaken salebeting humor personal kangge panglipur utawi rekreasi, caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, ngandharaken perkawis ingkang ewet, caos panyaruwe utawi pesen, saha kangge kritik sosial. Humor malapropis gadhah fungsi kangge kritik sosial, panglipur utawi *rekreasi*, saha caos panyaruwe utawi pesen. Humor silap lidhah gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi*, caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, ngandharaken perkawis ingkang ewet, saha mujudaken kawicaksanan saha *penyegaran*. Humor jargon gadhah fungsi ngandharaken panyaruwe utawi pesen saha caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Wujud humor estetis gadhah fungsi kangge caos panyaruwe utawi pesen, panglipur saha *rekreasi*, saha kritik sosial. Humor konotatif gadhah fungsi kangge panglipur saha rekreasi, mujudaken kawicaksanan saha *penyegaran*, saha kritik sosial.

BAB I

PURWAKA

A. Dhasaring Panaliten

Basa Jawi dipunwastani minangka basa daerah ingkang gadhah langkung saking setunggal dialek. Bilih dipuntingali saking tlatah Jawa Timur kemawon menika gadhah mapinten-pinten dialek. Saking tlatah Jawa Timur sisih kilen wonten Dialek Madiun, ingkang sisih tengah wonten Dialek Jombang saha Surabayaan, radi ngetan sekedhik wonten Dialek Malang saha Dialek Tengger, ingkang paling wetan menika wonten Dialek Banyuwangi (Basa Osing) saha Madura (id.m.wikipedia.org/wiki/Jawa_Timur).

Kathah tiyang ingkang mastani bilih dialek Jawa Timuran ingkang asli menika dialek ingkang dipunginakaken wonten ing tlatah Surabaya saha Malang. Titikanipun dialek menika; (1) blak-blakan, (2) intonasi micranipun inggil, (3) kala-kala ugi ngginakaken basa walikan, (4) biyasanipun seru saha cepet nalikanipun micara, (5) boten ngginakaken kaidah basa Jawi ingkang *baku* dados sauntawis nuwuhaken raos kasar. Ananging para pangangge Dialek Jawa Timuran remen ngginakaken dialek Jawa Timuran, amargi piyambakipun gadhah panganggep bilih dialek menika saged damel penutur saha mitra tutur micara kanthi akrab. Kangge saperangan tiyang ingkang asalipun saking njawi tlatah Jawa Timur, dialek Jawa Timuran saged dipunanggep dados dialek ingkang lucu menawi dipunmirengaken menapa malih menawi sengaja dipundamel kangge sarana ngandharaken humor.

Manungsa ingkang prigel anggenipun ngolah basa, langkung gampil menawi ngandharaken ide saha panyaruwe kanthi wujud menapa kemawon kalebet humor. Ing wekdal menika kathah basa ingkang dipunsimpangaken kangge ancas nglucu, protes, paring panyaruwe, lan sanesipun. Lare enem minangka manungsa ingkang taksih kebak ide saha *kreatifitas*, kathah mujudaken mapinten-pinten ide arupi wujud tindak basa, salah satunggalipun inggih menika humor ingkang *fresh*, kala-kala asilipun saking *kreatifitas* humor menika ketinggal nyleneh utawi beda kaliyan humor-humor ingkang sampun wonten.

Wonten kathah cara kangge ngandharaken humor. Mliginipun tlatah Jawa Timur, humor saged dipuncawisaken kanthi cara lesan saha seratan. Ingkang lesan tuladhanipun saking kabudayan tradisional Jawi inggih menika Ketoprak saha Ludruk. Kejawi menika, majengipun nalar pikir manungsa, jaman, saha teknologi ndayani humor dipuncawisaken boten namung kanthi cara tradisional, saged ugi humor menika dipuncawisaken kanthi cara modern.

Humor ingkang *fresh* saha modern menika kathah sanget wujudipun, ananging humor *fresh* ingkang ngginakaken Basa Jawi ing jaman sakmenika taksih sekedhik. Salah satunggalipun tuladha humor abasa Jawi, Basa Jawi Dialek Jawa Timuran ingkang *fresh* ugi digandrungi kaliyan tiyang kathah mliginipun lare enem inggih menika arupi *video-video* anggitanipun Bayu Skak ingkang kakempalaken wonten ing *Youtube*. *Youtube* minangka salah satunggaling *situs web* ingkang nyawisaken *video* wiwit saking pethilan *film*, *video klip* tembang, dumugi *video-video* ingkang dipundamel dening pangangge *Youtube* piyambak ingkang isinipun maneka warni gayut kaliyan kagiyatan ingkang dipunremeni

dening panggange *Youtube* menika. Biyasanipun panganngge *Youtube* kawastanan *Youtuber*.

Gayutanipun kaliyan humor Dialek Jawa Timuran, wonten salah satunggaling *Youtuber* inggih menika Bayu Skak, ingkang remen ngunggah *video* humor wonten ing *Youtube* awujud monolog Dialek Jawa Timuran. Boten namung *video* humor monolog ingkang limrah, ananging dipunsarengi kaliyan *efek visual video* ingkang sae, menika ingkang nambahi raos lucuipun. Kempalan *video* Bayu Skak ingkang boten wajar, lucu, saha nyleneh menika saged narik kawigatosan para *Youtuber* saha nuwuhaken kathah respon saking pamiyarsanipun.

Video Youtube Bayu Skak menika media humor ingkang sae sanget kangge sarana panglipur saha kangge sarana nglestantunaken Basa Jawi mliginipun Dialek Jawa Timuran. Bilih sakmenika nembe usum *Stand Up Comedy* utawi acara-acara komedi wonten ing TV, piyambakipun langkung *kreatif* nyikapi kawontenan, inggih menika paring kritik babagan politik, sosial, kabudayan, *pendidikan* saha sanesipun kanthi cara damel *video* humor *unik* lajeng dipununggah wonten *Youtube*. Saking menika pamiarsa boten jeleh malah langkung remen menawi saweg mriksani *video* Bayu Skak. Raos remen para pamiarsa menika ketingal saking pamrayogi saha panyaruwe ingkang wonten ing ngandhapipun *video Youtube*. Menika ugi sarana *efektif* kangge nepangaken Dialek Jawa Timuran dhumateng sedaya kemawon ingkang mriksani, amargi *Youtube* saged dipun-akses dumugi negara ngamanca.

Tuladha pethikan *video* humor Bayu Skak ingkang gadhah irah-irahan *Boyband – Girlband* saged dipuntingali ing andhap menika.

“Kon goro. Jawaben jujur ae ta lah, Kon seneng ndelok girlband apa a sih apa a apa a? Kon ruh apa? PUPU. Lha ya pupu iki lho pupu iki lho. Arek-arek saiki lak senengane PUPULER ya pupuler, pupu di ler-ler.”

Saking pethikan ing inggil menika saged dipuntingali bilih basa ingkang dipunginakeken menika basa ingkang lucu saha *interaktif*, ateges *video* menika komunikatif, kados paring pangajak dhumateng para pamiarsa kangge micara langsung. *Video* humor menika kalebet humor ingkang wujudipun humor malapropis, jinisipun humor *seks*, saha gadhah fungsi kangge caos kritik sosial dhumateng *fenomena sosial* ingkang nembe kadadosan ing jaman sakmenika.

Awit saking menika kangge mangertosi wujud, jinis, saha fungsi humor ingkang kados pundi, wonten ing panaliten menika badhe dipunmahyakaken babagan wujudipun humor, jinis humor saha fungsi humor menapa kemawon ingkang wonten salebeting kempalan *video Youtube* anggitanipun Bayu Skak, supados tiyang kathah saget mangertos ngengingi *seluk beluk* humor mliginipun humor dialek Jawa Timuran.

B. Underaning Perkawis

Adhedhasar dhasaring panaliten menika tuwuh mapinten-pinten perkawis ingkang saged dipunrembag kaandharaken wonten ngandhap menika.

1. Dialek Jawa Timuran minangka Dialek ingkang gadhah titikan khas, ingkang prelu dipunlestantunaken kawontenanipun.
2. Tontonan humor tradisional kirang peminat amargi kirang saged narik kawigatosan.

3. Boten kathah tiyang ingkang remen mriksani humor abasa Jawa, ananging kanthi sarana *video* menika kathah ingkang remen mriksani.
4. Hiburan ingkang wujudipun humor saweg dipungandrungi dening sedaya masarakat menapa malih ingkang wujudipun humor audio visual saha saged dipunpriksani gratis.
5. Humor wonten *video* Bayu Skak menika arupi wujud humor ingkang *sederhana* utawi sante ingkang gadhah ancas kangge ngajak pamiarsa menggalih, jumbuh kaliyan menapa ingkang dipunpenggalih ananging boten uwal saking pola pikir saha budaya ingkang nglingkupi.
6. Konsep humor audio visual utawi *video* menarik kangge dipunkaji.
7. Kathah tiyang ingkang dereng mangertos bilih ngandharaken humor menika ugi wonten teorinipun kadosta ngengingi wujud, jinis, saha fungsipun.
8. Minimpipun pasinaon basa Jawi wonten sekolah menapa malih nyinaoni perkawis dialek-dialek ingkang wonten ing tanah Jawi.

C. Watesaning Perkawis

Adhedhasar underaning perkawis, wonten panaliten menika dipunwatesi perkawis kados ing ngandhap menika.

1. Wujud humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.
2. Jinis humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.
3. Fungsi humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.

D. Wosing Perkawis

Adhedasar watesaning perkawis menika, saged katata wosing perkawis kados wonten ing ngandhap menika.

1. Menapa kemawon wujud humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak?
2. Menapa kemawon jinis humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak?
3. Menapa fungsi humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak?

E. Ancasing Panaliten

Adhedhasar wosing perkawis, panaliten menika gadhah ancas kangge mangertosi perkawis wonten ngandhap menika.

1. Ngandharaken wujud humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.
2. Ngandharaken jinis humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.
3. Ngandharaken fungsi humor salebeting *video* humor dialek Jawa Timuran wonten kempalan *video Youtube* Bayu Skak.

F. Paedahing Panaliten

1. Teoristis

Caos tambahan kangge panaliten wonten ilmu Sociolinguistik, mliginipun babagan humor.

2. Praktis

- a. Nambah wawasan panaliti.
- b. Paring *motivasi* dumateng lare enem kangge *berkreasi* saha damel ide ingkang sae.
- c. Paring motivasi kangge ingkang damel *video* supados langkung tliti anggenipun mirsani situasi.

G. Pangertosan

Kangge ngawekani kalepatan wiyaripun pangertosan tembung-tembung saking irah-irahan panaliten menika, pramila panaliti nyerat pangertosan tembung-tembung menika.

a. Dialek Jawa Timuran

Wonten ing panaliten menika ingkang kawastanan Dialek Jawa Timur inggih menika dialek ingkang dipunginakaken masarakat wonten ing tlatah Surabaya, Malang, saha sakiwa tengenipun. Gadhah titikan khas inggih menika intonasi micranipun inggil, banter saha seru anggenipun micara, kala-kala ugi ngginakaken basa walikan, biyasanipun seru saha cepet nalikanipun micara, saha boten ngginakaken kaidah basa Jawa ingkang baku dados sauntawis nuwuhaken raos kasar.

b. Humor Dialek Jawa Timuran

Humor wonten ing tlatah Jawa Timur wonten kathah jinisipun. Saking humor tradisional dumugi ingkang modern. Inggih modern tuladhanipun wonten ing kempalan *video Youtube* anggitanipun Bayu Skak. Kempalan *video*

humor menika ngginakaken dialek Jawa Timuran. Wonten ing panaliten menika humor badhe karembag babagan jinis, fungsi, saha wujudipun.

c. Bayu Skak

Bayu Skak inggih menika salah satunggaling pangangge *Youtube* aktif utawi *Youtuber* ingkang ngandharaken humor abasa Jawi dialek Jawa Timuran mawi *video*. Isinipun *video* menika maneka warna, mulai saking politik, sosial, budaya, tata krama, saha sanes-sanesipun.

d. Youtube

Youtube inggih menika salah satunggaling situs web kangge *sharing* maneka jinis *video* ingkang sinten kemawon saged ngamot, mriksani, saha nyebar *video* kanthi gratis. Umumipun jinis *video* ingkang wonten *Youtube* inggih menika klip lagu (*video* klip), film, TV, saha *video* ingkang dipundamel dening pangangge piyambak. Wonten ing mriki, *Youtube* minangka sarana kangge ngandharaken humor dialek Jawa Timuran.

BAB II

GEGARAN TEORI

A. Andharan Teori

1. Sociolinguistik

Sociolinguistik inggih menika salah satunggaling peranan utami ing ilmu linguistik. Nama sociolinguistik menika kabentuk saking kalih tembung inggih menika, '*sosio*' (sosiologi – ilmu ingkang naliti masarakat) saha '*linguistik*' (ilmu ingkang naliti basa). Saking kalih ilmu ingkang dipungayutaken menika, sociolinguistik gadhah pathokan nyinaoni kalih perkawis, inggih menika basa saha masarakat.

Chaer tuwin Agustina (2004: 2) ngandharaken bilih sosiologi inggih menika kajian ingkang obyektif ngengingi tiyang wonten salebeting masarakat, ngengingi lembagaipun, saha proses sosial wonten ing masyarakat. Sosiologi ngrembag kados pundi kawontenan masarakat menika saha pagesanganipun kanthi nyinaoni lembaga-lembaganipun, proses sosial, saha perkawisipun ingkang wonten ing masarakat. Saking menika saged dipunmangertosi cara tiyang *adaptasi* saha sosialisasi dhateng lingkunganipun. Dene linguistik inggih menika salah satunggaling kajian ilmu ingkang nyinaoni basa. Awit saking menika, saged dipunwastani bilih sociolinguistik menika bidang ilmu ingkang nyinaoni basa gayutanipun kaliyan anggenipun ngginakaken basa wonten ing masarakat .

Sami kaliyan Abdul Chaer, Nababan (1993: 2) ugi mahyakaken bilih sociolinguistik karamtam saking tembung '*sosio*' saha '*linguistic*'. Sosio sami

kaliyan tembung sosial ingkang gayut kaliyan masarakat. Linguistik inggih menika ilmu ingkang nyinaoni saha ngrembug basa mliginipun unsur-unsur basa saha unsur-unsuripun. Dados, sosiolinguistik inggih menika kajian ingkang ngramtam teori ngengingi hubungan masarakat gayut kaliyan basa.

Taksih kaliyan konsep ingkang sami, semanten ugi Wijana (2006: 7) ngandharaken bilih sosiolinguistik inggih menika cabang saking ilmu linguistik ingkang ngetrepaken basa gayut kaliyan tiyang ingkang ngginakaken basa menika wonten ing masarakat.

Dene miturut Sumarsono (2007: 2) ngandharaken bilih sosiolinguistik langkung *fokus* dhumateng *linguistik institusional* ingkang gegayutan kaliyan basa dening tiyang ingkang ngginakaken.

Dados saking pinten-pinten panyaruwe wonten ing inggil menika saged dipunpendhet dudutan bilih sosiolinguistik inggih menika salah satunggaling kajian ilmu linguistik ingkang nyinaoni babagan basa salebeting masarakat, kalebet anggenipun kabentuk unsur basa, struktur, lembaga sosial, saha proses sosialipun wonten masarakat.

Panaliten kanthi irah-irahan “*Humor Dialek Jawa Timuran Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak*” menika kalebet wonten ing tinjauan ilmu sosiolinguistik, amargi wonten panaliten menika ketingal sanget bilih wonten gayutanipun antawis pegesangan wonten ing masarakat saha anggenipun ngginakaken basa. Tema ingkang dipunginakaken Bayu Skak menika tema ingkang tuwuh saking salebeting masarakat kadosta politik, sosial, budaya, saha sanesipun. Gayut antawisipun basa saha aspek sosial pagesangan menika ugi

dipunandharaken dening Nurhayati (2009: 3) panjenenganipun ngandharaken bilih sociolinguistik gayut kaliyan kalih perkawis inggih menika teori pagesangan saha kabasan. Kaping pisan, teori pagesangan salebeting sociolinguistik ngengingi paraga nalikanipun *interaksi* salebeting kelompok ageng utawi alit, fungsi kelompok, *sektor sosialipun*, saha ingkang gayut kaliyan pambedanipun. Inggih angka kalih teori kabasan salebeting ilmu sociolinguistik ngliputi perkawis babagan kode-kode, ragam kelompok sosial regional, nasional utawi internasional, saking kasta alit dumugi ingkang ageng utawi inggil. Dados, saking andharan kalawau saged dipuntingali bilih panaliten menika badhe dipunteliti saking tinjauan ilmu sociolinguistikipun.

2. Variasi Basa

Basa saged gadhah variasi amargi kelompok masarakat panutur menika kathah sanget jinisipun. Hakikat basa menika piyambak ingkang saged dipunginakaken kangge mapinten-piten kapreluan. Ing kelompok masarakat tartamtu wonten kasepakatan kangge mbedakaken variasi basa. Soeparno (1993:55) ngandharaken variasi basa mawi istilah ragam basa. Piyambakipun mantha-mantha variasi basa dados enem, ingkang kaandharaken ing ngandhap menika.

- a. Dialek inggih menika ragam basa ingkang gayut kaliyan papan asalipun utawi papan anggenipun ngginakaken basa. Wonten ing basa lisan, dialek saged dipunpriksani saking titikan pocapan saha *intonasi*. Awit saking menika pambada antawisipun dialek saged dipunpriksani saking sedaya

aspek basa, kadosta fonologi, morfologi, sintaksis, *lafal*, *ejaan*, tetembungan, saha *idiom*.

- b. Idiolek inggih menika ragam basa ingkang dipunsebabaken dening setunggal tiyang utawi pribadhi, amargi pocapan utawi tuturan antawisipun setunggal tiyang kaliyan tiyang sanesipun boten sami.
- c. Kronolek inggih menika ragam basa ingkang dipunpriksani saking *segi* wekdal panganggenipun. Kronolek Basa Indonesia dipunperang dados kalih, inggih menika (1) ragam basa Indonesia ingkang dangu utawi basa Melayu Lama, saha (2) ragam basa Indonesia enggal. Bedanipun wonten ing pamilihing tembung saha *struktur* tata basanipun.
- d. Variasi kultur inggih menika ragam basa ingkang dipunsebabaken dening kabudayan masarakat panganggenipun ingkang beda. Salah satunggaling basa ingkang dipunginakaken dening panutur aslinipun kala-kala basa menika ugi saged malih amargi wonten pengaruh saking mlebetipun budaya ngamanca.
- e. Sosialek inggih menika ragam basa ingkang gayut kaliyan tingkat utawi golongan sosial panuturipun. Faktor ingkang nemtokaken wontenipun ragam sosial menika hubungan sosial antawisipun panutur kaliyan mitra tutur.
- f. Fungsiolek inggih menika ragam basa ingkang gayut kaliyan kahanan abebasa, pameran bebasa, sarta topik tuwin jalur bebasa. Faktor menika ingkang nemtokaken tingkat keformalan. Awit saking menika ragam alit asring dipunsebat ragam fungsional utawi ragam situasional.

Gegayutan kaliyan beda variasi basa, Chaer saha Agustina (2004: 11) ngandharaken bilih, salah satunggaling hakikat basa inggih menika kathah ragamipun. Kathahipun ragam dipunsebabaken amargi pangangge menika piyambak ingkang *heterogen* kanthi dhasaring latar sosial ingkang beda. Chaer saha Agustina (2004: 61) ngandharaken bilih wonten kalih panyaruwe ngengingi sebab saking tuwuhipun variasi basa utawi ragam basa, inggih menika: (1) dipunpriksani saking *segi* akibat wontenipun *keragaman* sosial panutur saha *keragaman* fungsi basa; (2) variasi basa panci sampun wonten kangge nyekapi fungsipun inggih menika kangge alat *interaksi* salebeting kagiyatan masarakat ingkang kathah ragamipun. Wonten ing angka sepisan, Chaer saha Agustina ngandharaken bilih tuwuhipun variasi basa menika dipunsebabaken dening panutur ingkang kathah ragamipun, pribadhi utawi sosial, dene wonten angka kalih variasi basa saged kadadosan amargi fungsi basa menika minangka pirantos *komunikasi* salebeting pagesangan manungsa ingkang maneka warni.

Gayut kaliyan kawontenan variasi basa ingkang mawarni-warni, Chaer saha Agustina (2004: 62) mbedakaken variasi basa miturut jinisipun. Miturut Chaer saha Agustina variasi basa saged dipunbedakaken saking *segi* (1) panutur, (2) tiyang ingkang ngginakaken utawi pangangge, (3) *keformalan*, saha (4) sarana.

1. Variasi Basa Saking Segi Panutur

Variasi basa saking *segi* panutur inggih menika variasi basa ingkang sipatipun pribadhi saha variasi basa saking sakelompok pribadhi ingkang cacahipun mboten temtu, wonten salah satunggaling papan tartamtu.

Idiolek inggih menika variasi basa ingkang sipatipun pribadhi. Variasi menika gayut kaliyan warna swara, pamilihing tembung, lelewaning basa, saha struktur ukara. Idiolek saged dipunginakaken kangge tandha titikan salah satunggaling tiyang utaminipun gayut kaliyan warna swara amargi sifat idiolek inggih menika pribadhi. Awit saking menika, tiyang saged dipuntepangi namung lumantar swaranipun.

Dialek utawi Dialek Geografis; variasi basa saking sakelompok panutur ingkang wonten papan utawi tlatah tartamtu. Amargi variasi basa menika adhedhasar tlatah utawi papan panutur, variasi ingkang kados mekaten ugi asring dipunsebat *dialek areal*, *dialek regional*, utawi *dialek geografi*.

Gayut kaliyan dialek, kempalan *video* humor Bayu Skak menika ngginakaken Dialek Jawa Timuran. Tuladhanipun, cara anggenipun mocapaken tembung pitakenan ing basa Jawi antawisipun dialek Jawa Timuran beda kaliyan Dialek Yogyakarta. Masarakat Jawa Timuran ngginakaken tembung “*yak apa?*” ingkang gadhah teges sami kaliyan tembung “*bagaimana?*” wonten ing basa Indonesia. Menika beda kaliyan dialek Yogyakarta ingkang ngginakaken tembung “*kepiye?*” kangge makna ingkang sami kaliyan tembung pitaken “*yak apa?*” ing dialek Jawa Timuran.

Kronolek utawi dialek temporal inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken dening kelompok sosial ing wekdal tartamtu. Variasi basa kronolek mbabar babagan kapan basa menika dipunginakaken dening salah satunggaling kempolpok sosial. Gayut kaliyan kronolek menika, ing Basa Jawi wonten Basa Jawi Kuna saha Basa Jawi Enggal.

Sosiolek utawi Dialek Sosial; variasi basa ingkang gayut kaliyan status, golongan, saha kelas sosial panuturipun. Variasi basa menika ngandharaken perkawis pribadhi panuturipun, kadosta yuswa, *pendidikan*, *seks*, padamelan, sosial, ekonomi, saha sanesipun. Panutur saged dipunmangertosi identitasipun saking cara panutur kasebut ngendhika, inggih menika gayut anggenipun nyusun ukara, ngangge basa, saha cara nalikanipun micara. Tuladha saking sosioliek inggih menika; (1) akrolek, (2) kolokial, (3) basilek, (4) jargon, (5) vulgar, (6) argot, (7) slang, saha (8) ken.

Akrolek inggih menika variasi basa ingkang dipunanggep langkung inggil kawontenanipun bilih dipunsandhingaken kaliyan variasi basa sanesipun. Dialek Jakarta dipunanggep langkung inggil amargi nedahaken titikan *metropolitan*. Basa Bagongan ing kalangan Kraton Yogyakarta ugi minangka tuladha akrolek.

Kolokial inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken salebeting pawicantenan padintenan, saha biasanipun dipunginakaken dening tiyang alit. Miturut Chaer saha Agustina (2004: 67) kolokial inggih menika variasi sosial ingkang dipunginakaken ing pawicantenan padintenan. Ateges kolokial menika basa pawicantenan, sanes basa seratan. Tuladha basa kolokial ingkang asring dipunginakaken inggih menika pawicantenan ing Basa Indonesia, kadosta *dok* (*dokter*), *prof* (*professor*), *let* (*letnan*), saha sanesipun.

Basilek inggih menika variasi basa ingkang dipunanggep kirang wangun utawi saged dipunwastani mingangka basa ingkang andhap. Tuladha saking basilek inggih menika anggenipun ngginakaken ‘krama ndesa’.

Jargon inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken salebeting kelompok-kelompok tartamtu. Tuladhanipun anggenipun ngginkaken istilah-istilah tartamtu dening salah satunggaling kelompok sosial asring boten dipunpahami kaliyan kelompok sosial sanesipun. Istilah-istilah jargon menika sipatipun boten *rahasia*, dados kepareng dipunmangertosi dening masarakat umum. Kadosta basa ing kelompok kuli, sopir, tukang, saha sanesipun.

Vulgar inggih menika variasi basa ingkang gadhah titikan basanipun asring dipunginakaken saking kalangan tiyang-tiyang kirang wasis utawi tiyang-tiyang ingkang boten *berpendidikan*.

Argot inggih menika variasi basa ingkang anggenipun ngginakaken dipunwatesi kangge padamelan-padamelan tartamtu saha sipatipun *rahasia*. Argot saged dipunwastani minangka slang padamelan, amargi salebeting argot wonten sipat *rahasia*. Tuladhanipun basa maling, tiyang jahat, copet, saha sanes-sanesipun.

Slang inggih menika variasi basa ingkang sipatipun mligi saha *rahasia*, ateges slang namung dipunginakaken salebeting kelompok tartamtu kemawon, tiyang saking njawi kelompokipun boten pareng mangertos *rahasia* saking slah menika. Slang gadhah sipat *temporal* tegesipun saged malih kapan kemawon minangka cara kangge njagi rahasianipun basa slang salebeting kelompok. Miturut Alwasilah (1990: 56) bilih anggenipun ngginakaken slang menika nepangaken tetembungan enggal, dados saged nambah tetembungan basa kanthi cara ngandharaken tetembungan lawas kanthi makna enggal.

Ken inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken dening kelompok sosial tartamtu kanthi *intonasi* ingkang dipundamel melas saha boten kados mestinipun. Tuladhanipun ken inggih menika basa ingkang dipunginakaken dening tiyang ngemis.

2. Variasi Basa Saking *Segi Pangangge*

Nababan (lumantar Chaer, 2004: 68) ngandharaken bilih variasi basa saking *segi pangangge* menika dipunwastani variasi basa ingkang raket gayutipun kaliyan fungsipun utawi fungsiolek, ragam, utawi register. Variasi basa ingkang kados menika gayut kaliyan bidangipun, tuladhanipun wonten padintenan, variasi ing bidang militer, sastra, jurnalistik, saha ilmu sanesipun. Istilah ingkang dipunginakaken wonten ing bidang militer boten sami kaliyan ingkang dipunginakaken ing bidang jurnalistik.

Variasi adhedhasar bidang kagiyatan menika gadhah titikan wonten tetembunganipun. Setunggal bidang kaliyan bidang sanesipun gadhah saha ngginakaken tetembungan ingkang boten dipunginakaken dening bidang sanesipun. Ing panaliten menika, saged dipunwastani bilih *video-video* humor Bayu Skak ngginakaken variasi basa ingkang nembe *tren* wonten ing kalangan lare enem saha register ingkang dipunginakaken menika register ing bidang kagiyatan lare enem ugi.

3. Variasi Basa Saking *Segi Keformalan*

Adhedhasar panyaruwe saking Joos (lumantar Chaer saha Agustina, 2004), mbedakaken variasi basa ing gangsal peranan, inggih menika: (1) gaya/ ragam

beku/*frozen*; (2) gaya/ ragam resmi/formal; (3) gaya/ragam usaha/*konsultatif*; (4) gaya/ragam santai/*casual*; (5) gaya/ragam akrab/*intimet*.

Ragam beku inggih menika variasi basa ingkang paling formal, dipunginakaken wonten acara ingkang khidmat saha upacara resmi. Dipunsebat ragam beku amargi pola saha kaidahipun sampun dipuntetepaken kanthi mantep, boten saged dipunothak-athik malih. Limrahipun struktur ukara ragam beku menika dawa, kaku, saha tembungipun jangkep, kanthi mekaten tiyang ingkang mirengaken dipurkersakaken paring kawigatosan ingkang tumemen.

Ragam resmi utawi formal inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken wonten ing pidato kanekagaran, rapat dines, surat dines, ceramah agama, buku pelajaran, saha sanesipun. Pola saha kaidah basa wonten ing ragam resmi ugi sampun wonten pathokanipun. Dhasaripun ragam resmi sami kaliyan ragam beku ingkang dipunginakaken wonten ing situasi resmi.

Ragam usaha inggih menika variasi basa ingkang lazim dipunginakaken wonten sekolah, rapat utawi pawicantenan ingkang gadhah orientasi wonten hasil saha *produksi*. Ragam usaha menika ragam basa ingkang paling *operasional*. Wujud ragam menika wonten ing antawisipun ragam formal saha ragam informal utawi santai.

Ragam santai inggih menika variasi basa ingkang dipunginakaken wonten ing situasi ingkang boten resmi, tuladhanipun kangge pawicantenan wonten salebeting kulawarga utawi kanca nalikanipun wonten acara-acara santai, kadosta: nalika ngaso, olahraga, piknik, saha sanesipun. Tetembungan ingkang

dipunginakaken kebak unsur dialek saha basa daerah kalebet struktur morfologi saha sintaksisipun.

Ragam akrab utawi ragam intim inggih menika variasi basa ingkang biasa dipunginakaken dening para panutur ingkang gayutanipun akrab kadosta kulawarga utawi kanca akrab. Ragam intim menika gadhah titikan; (1) anggenipun ngginakaken basa boten pepak, (2) cekak aos, saha (3) artikulasinipun kirang jelas.

Dipuntingali saking *segi* keformalan, variasi basa ingkang dipunginakaken inggih menika ragam basa santai saha basa akrab. Dipunwastani santai amargi humor salebeting kempalan *video* Bayu Skak menika basanipun kebak ngangge Dialek Jawa Timuran saha dipuntindakaken boten ing acara resmi, saged dipunpriksani kapan kemawon. Dipunwastani ragam akrab amargi Bayu Skak anggenipun nuturaken basa kados micara dhumateng kancanipun piyambak, *interaktif*, saha ketingal sampun boten wonten wates antawisipun Bayu Skak kaliyan pamiarsa. Menika saged dipuntingali saking pethikan *video* kanthi irah-irahan “*Ojok Ragu*”.

“Rong kata gawe awakmu kabeh OJOK RAGU. Aku suwe-suwe bingung karo awakmu kabeh, Rek. Kon iku nelangsa nek gak duwe pacar. Bendina nulis *status galau*, terus koen mesti *curhat* sumpek ning kancamu. Tapi lek pas onok kaperluan, sing mek perlu bandha wani tok ae lho, kon ragu-ragu.....”

Saking pethikan *video* wonten ing inggil saged dipunpendet dudutan bilih basanipun kebak ing dialek Jawa Timuran, saha kebak kesan akrab kadosta micara dhumateng kancanipun piyambak.

4. Variasi Basa Saking *Segi Sarana*

Variasi basa menika dipuntingali saking sarana ingkang dipunginakaken, inggih menika ragam basa lisan saha ragam basa seratan. Anggenipun ngginakaken ragam basa lisan dipunbiyantu kaliyan unsur-unsur *suprasegmental*, dene ragam basa seratan dipunbiyantu kaliyan EYD.

3. Humor

a. Pangertosan Humor

Teori ngengingi humor kathah sanget cacahipun, antawisipun setunggal teori kaliyan teori sanesipun boten sami persis. Dereng wonten ingkang saged ngandharaken pangertosan humor kanthi jangkep saha sedaya teori sipatipun gegayutan, Setiawan (Iumantar Rahmanadji, 2007: 215).

Wijana (2004: 4) ngandaraken bilih humor inggih menika rangasangan verbal saha visual ingkang kanthi *spontan* dipunajab saged damel gemujeng tiyang ingkang mirengaken utawi mriksani. Humor saged dipun andharaken wonten ing mapinten-pinten wujud, kadosta; dongeng, teka-teki, kartun, ugi saged nama dhaharan ingkang lucu.

Taksih sami kaliyan konsep *rangsangan* wonten ing inggil, miturut Herawati (2007: 7) humor inggih menika minangka salah satunggaling *rangsangan* ingkang saged nyenggol raos pamidhanget utawi pamiarsa. Humor saged dipunginakaken minangka piranti kangge ngandharaken panyaruwe, pamrayogi, utawi penggalih, satemah saged nyenggol manahipun tiyang sanes. Awit saking menika saged nuwuhaken eseman saha gemujeng.

Fuad Hasan (lumantar Rahmanadji, 2007: 216) netepaken humor dados kalih kelompok, inggih menika; (1) humor dhasaripun arupi padamelan *agresif* ingkang gadhah ancas kangge nglampahaken *degradasi* dhumateng tiyang sanes; (2) humor inggih menika pagawean kangge ngedalaken raos ampeg kanthi cara ingkang prasaja saha saged dipunmangertosi, satemah saged damel kendho pikiran tiyang ingkang kaku.

Arwah Setiawan (lumantar Rahmanadji, 2007: 216) ngandharaken bilih humor minangka gejala utawi raos ingkang ngrangsang tiyang kangge gemujeng. Wujud rangsangipun arupi raos utawi kasadharan salebeting awakipun piyambak. Rangsangan ingkang dipunasilaken kedah rangsangan mental, sanes rangsangan fisik.

Saking kathah panyaruwe saha pamrayogi wonten ing inggil saged dipunpendhet dudutan bilih humor inggih menika rangsangan mental kanthi verbal saha visual ingkang saged damel kendho pikiran ingkang kaku, paring pitutur saha amanat, ugi mujudaken raos lucu satemah damel para pamiarsa utawi tiyang ingkang midangetaken menika gemujeng.

Wonten Indonesia kathah sanget cara kangge ngandharaken humor, menapa malih bilih humor ingkang gayut kaliyan kabudayan daerah. Mliginipun wonten ing Jawa Timur, salah satunggaling mahasiswa ingkang nylenah damel kempalan *video* humor wonten *Youtube*. *Video-video* humor ingkang dipununggah menika minangka humor *modern* ingkang kebak dening kritik saha amanat. Bayu Skak minangka *Youtuber* damel kathah *video* humor kangge kathah ancas antawisipun sarana hiburan saha kritik sosial. Awit saking menika, panaliten menika badhe

ngrembag babagan humor salebeting kempalan *video* Bayu Skak gayut kaliyan wujud, jenis, saha fungsipun humor.

b. Wujud Humor

Rahardi (2007: 47) mahyakaken bilih humor saged dipunpantha – pantha dados mapinten-pinten wujudipun adhedhasar komponenipun. Saking *komponen kebahasaan yang dipermainkan*, wujud humor saged dipun perang dados enem inggih menika; (1) humor plesetan; (2) humor malapropis; (3) humor silap lidah; (4) humor jargon; (5) humor estetis; saha (6) humor konotatif.

Humor plesetan inggih menika humor kanthi model plesetan, saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampil dipunpanggihaken wonten pagesangan padintenan, miturut Rahardi (2007: 49). Wujud lawakan plesetan menika boten ngemot makna ingkang mligi, ananging ancas utaminipun inggih menika namung kangge nglucu kemawon. Raos lucu menika tuwuh amargi wontenipun basa boten jelas ingkang dipunsengaja dipundamel kanthi mlesetaken tembung-tembungipun. Tembung-tembung menika dipunplesetaken dados wujud ingkang *samar* saha kala-kala dipundamel wujud ingkang gadhah makna dobel.

Tuladhanipun humor plesetan inggih menika kadosta, ‘TKTDW’, ingkang tegesipun ‘tekate dhewe’. Tuladha sanesipun inggih menika plesetan saking tembung ingkang gadhah sipat daerah inggih menika; ‘isakuiki’, ‘nikki echo’, takhashimura’. Wonten ugi tuladha humor plesetan ingkang cara ngandharaken kanthi ngolah tembung, kadosta, ‘kabupaten sleman, sleman rusdi, rusdi hartono, *pebulu tangkis, tangkisan anak tiri*’. Setunggal malih tuladha humor plesetan,

inggih menika wujud bedhekan, inggih menika ‘*ayam apa yang paling besar?*’, ‘*ayam semesta*’.

Tuladha saking *video* Bayu Skak ngengingi humor plesetan inggih menika kamot salebeting *video* kanthi irah-irahan *Pria Idaman*, pethikanipun kados menika.

“heiii arek wedok-wedok, arek dhempal iku ya biasane nakal lho, terus yak apa lek sing dipingini iku mek **susumu** thok?”

Tembung ‘susu’ wonten ing inggil bilih dipunmirengaken kesanipun saru. Ananging wonten ing *video* menika, adegan saklajengipun wonten tiyang jaler mendhet susu sapinipun tiyang estri ingkang wonten gelas. Dados ingkang dipunmaksud susu ing mriki sanes susu ingkang saru ananging maksudipun susu sapi.

Humor malapropis miturut Rahardi (2007: 60) inggih menika wujud humor ingkang dipundamel kanthi cara nyelipaken tembung-tembung utawi sesanti tartamtu wonten tengah ramtaman basa ingkang sampun mapan kawontenanipun. Tuladha saking humor malapropis inggih menika wonten salah satunggaling filosofi jawa ‘alon-alon waton *on-time*’ kedahipun menika ‘alon-alon waton klakon’. Ingkang angka kalih menika wonten tuladha malapropis ingkang singkatan, kadosta; ‘RSS’ ingkang kedahipun ‘*Rumah Sangat Sederhana*’ dados ‘Raosipun Sumuk Sanget’; ‘IDT’ dados ‘Iki Dhuwite Teka’; ‘Bentoel Biru’ saged dipundamel lucu dados ‘*benda tumpul bikin rindu*’.

Tuladha saking *video* Bayu Skak ngengingi humor malapropis inggih menika kamot salebeting *video* kanthi irah-irahan *No Arek Wedok No Cry*. Saking irah-irahanipun kemawon saged dipuntingali bilih wonten tembung ingkang

nyebabaken tembung ‘nol’ dados setunggal tembung ingkang boten saged kapisahaken. Bilih dipunswarakaken kados ‘nolonolonolonolonol.....’ menika damel tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha *rancu*, satemah nuwuhaken raos lucu.

Humor jargon minangka kreativitas basa ingkang kathah dipuntindhakaken warga lumantar jargon-jargon basa. Saged ugi dipuntindhakaken lumantar basa ingkang khas dipunginakaken salebeting kelompok sosial tartamtu, Rahardi (2007: 71) . Tuladhanipun basa *gaul* ingkang kathah dipunginakaken para tukang seni utawi *artis*, saha sinten kemawon ingkang nganggep awakipun minangka *artis*. Dados saged dipupendhet dudutan bilih jargon basa inggih menika wujud kabasan ingkang namung mligi dipunmangertosi, unik, saha khas dening tiyang-tiyang tartamtu ing salebeting kelompokipun.

Saking wontenipun humor jargon menika saged dipunpendet tuladha saking *Kamus Bahasa Gaul* anggitanipun Sahertian (lumantar Rahardi 2007: 72) tuladhanipun kadosta:

‘akika: aku’

‘lupita: kesupen’

‘adinda: adhik’

‘siapose: sinten’ , saha sanesipun. Inggih saged mangertos basa *gaul* menika temtu kemawon tiyang ingkang profesinipun celak dening basa *gaul*. Tuladha ingkang angka kalih inggih menika wontenipun basa walikan ingkang dipunginakaken wonten Malang, kadosta; ‘bakso malang’, dados ‘oskab ngalam’. Ananging boten sedaya tiyang sanget mangertosi basa walikan kanthi cepet.

Tuladha saking *video* Bayu Skak ngengingi humor jargon saged dipuntingali pethikanipun ing ngandhap menika.

“*Your eyes ripped: matamu suwek!*”

Pethikan ing inggil gadhah wujud humor jargon, ateges pethikan ing inggil menika minangka basa jargon ingkang dipunginakaken salebeting kelompok lare enem ing tlatah Jawa Timuran. Wonten ing tlatah Jawa Timuran, pisuhan ingkang dipuninggrisaken menika sampun limrah sanget kawontenanipun. Pisuhan ‘*Your eyes ripped*’ menika tuwuh saking pisuhan jawi khas Jawa Timuran inggih menika ‘matamu suwek’.

Humor Estetis miturut Rahardi (2007: 77) inggih menika *kreatifitas* abebasa kanthi cara ngginakaken piranti wacana estetis gampil sanget dipunpanggiaken wonten basa ingkang dipunginakaken kangge kapreluan bisnis utawi *komersial*. Biasanipun wacana estetis saged dipunramtam ngangge wujud-wujud ingkang sami gayut kaliyan swaranipun, utawi gadhah swara *ritmis* ing saben pungkasan swaranipun. Wonten ing mriki ingkang paling wigati inggih menika aspek kaendahan saha gampilipun nalika micara. Ananging humor estetis menika ugi gadhah ancas sanes, inggih menika kangge paring pamrayogi kangge perkawis-perkawis sosial ingkang tuwuh ing masarakat.

Tuladhanipun saking *bisnis komersial* inggih menika wontenipun slogan utawi motto saking mapinten-pinten produk ingkang sedaya ngginakaken wacana humor estetis kangge ngawontenaken efek *promotif* ananging lucu, kadosta;

‘PHILIPS, Terang Terus Terus Terang’;

‘SAMPOERNA HIJAU, Asyiknya Rame-Rame’;

‘REXONA, Setia Setiap Saat’;

‘MIE SEDAP, Jelas Terasa Sedapnya’;

‘STAR MILD, Bikin Hidup Lebih Hidup’; saha sanesipun.

Ancas ingkang angka kalih, kangge paring pamrayogi babagan perkawis ingkang tuwuh ing masarakat inggih menika wonten gayutanipun kaliyan kabudayan Jawa kadosta; (1) parikan; (2) paribasan; saha (3) saloka.

Tuladha parikan: ‘theklek neng krikilan, wong wis tuwek kok pethakilan’. Parikan menika wujud saking pamrayogi kangge salah satunggaling perkawis ingkang wonten ing masarakat, bilih kathah tiyang ingkang sampun sepuh nanging taksih kathah polahipun. Tuladha paribasan: *‘Bersatu kita teguh, bercerai karena banyak selingkuh’*. Paribasan wonten inggil menika minangka paribasan saking basa Indonesia ingkang trep kaliyan perkawis wonten jaman sakmenika. Tuladha saloka: ‘Ana trewelu kok doyan apem, ana penyu numpak jaran, bojo lemu kanggo tamba adhem, bojo kuru timbang kapiran’. Saloka menika paring sindiran, pitutur, wejangan, saha kaleresan ingkang wonten ing masarakat.

Tuladha saking *video* Bayu Skak ngengingi humor estetis inggih menika kamot salebeting *video* kanthi irah-irahan *Bapak Sing Genah*, wonten parikan ingkang kados mekaten:

**“Le, budhal sekolah numpak helikopter
lha lek kepengen munggah yo sinau sing pinter.”**

Humor ing inggil gadhah wujud humor estetis, amargi pethikan humor ing inggil menika awujud parikan. Parikan menika temtu kemawon gadhah purwakanthi. Purwakanthi saking pethikan ing inggil inggih menika wontenipun

swara ingkang sami sakwingkinge tembung ‘sekolah’ kaliyan ‘mungguh’ saha tembung ‘helikopter’ kaliyan ‘pinter’. Awit saking wontenipun purwakanthi menika, pethikan humor ing inggil kalebet humor estetis.

Humor konotatif inggih menika kreatifitas abebasa ingkang anggenipun ngandharaken lumantar maneka warni wujud pocapan ingkang gadhah makna *pragmatis imperatif*. Istilah konotatif miturut Jacobson (lumantar Rahardi, 2007: 86) inggih menika ingkang gayut kaliyan fungsi utawi cara paring perintah kangge nindakaken salah satunggaling pakaryan, dene istilah *imperatif* menika dipunrumusaken bilih tuturan langsung langkung boten sopan tinimbang tuturan ingkang boten langsung, dados saya langsung tuturan menika saya boten santun.

Tuladhanipun inggih menika seratan wonten kaos Dagadu, ‘Malioboro, Beringharjo, Bakpia Pathok, Ngasem, Warung Manuk, Monggo-monggo *follow me aja!*’. Tuturan menika nedhahakan pangajak ingkang boten langsung dhumateng sinten kemawon ingkang nembe plesir wonten Yogyakarta supados plesir wonten papan ingkang khas menika. Ingkang angka kalih kangge ancas menging tiyang sanes, tuladhanipun: ‘ngebut benjut’, ‘nabrak remuk’, ‘ngebut maut’. Seratan-seratan kados menika biasanipun kaserat wonten gang-gang alit ingkang sampun dipunpasangi *polisi tidur* ananging taksih mawon wongten ingkang ngebut, dados dipunawekani kanthi cara masang seratan kados mekaten kalawau.

Saking salebeting kempalan *video* Bayu Skak ugi wonten wujud humor konotatif. Tuladhanipun saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

“Aaa... **Silite gak sekolah.**”

Pethikan ing inggil humor ingkang awujud humor konotatif. Saged dipunsebat humor konotatif amargi kanthi cara boten langsung Bayu Skak paring larangan kangge tiyang supados boten ngentut ing sembarang papan. Ukara ‘silite gak sekolah’ menika estunipun minangka larangan ingkang boten langsung.

Dados, samangke badhe dipunteliti wujudipun humor salebeting kempalan *video* Bayu Skak adhedhar ingkang sampun dipunpantha-pantha kalawau, inggih menika humor plesetan, humor malapropis, humor silap lidah, humor jargon, humor estetis, saha humor konotatif.

c. **Jinis Humor**

Jinis humor miturut Setiawan (lumantar Rahmanadji 2007: 217) saged dipunbedakaken miturut kriterium wujud ekspresi. Minangka wujud ekspresi wonten pagesangan, humor dipunpantha-pantha dados tiga inggih menika (1) humor personal, inggih menika limrahipun gemujeng wonten awakipun piyambak; (2) humor ing padintenan, tuladhanipun gojek geguyonan antawisipun para kanca, perangan ingkang lucu dipunselipaken salebeting pambagya harja utawi ceramah ing ngajeng umum; (3) humor salebeting kesenian, utawi seni humor. Humor salebeting kesenian dipunpantha-pantha malih dados tiga, inggih menika, kadosta; (1) humor lakuan, tuladhanipun: lawak, jaged humor, saha *pantomim*; (2) humor grafis, tuladhanipun: kartun, karikatur, gambar ingkang lucu, saha patung lucu; (3) humor literatur, tuladhanipun: cerkak ingkang lucu, *esei satiris*, *sajak jenaka*, saha sanesipun.

Miturut Manser (lumantar Rahmanadji, 2007: 218) bilih ingkang dipunginakaken kriterium maksud anggenipun *komunikasi*, salebeting humor

wonten tiga jinisipun inggih menika; (1) tiyang ingkang ngandharaken gadhah maksud nglucu, saha tiyang ingkang nampi nganggep menika minangka lawakan; (2) tiyang ingkang ngandharaken boten gadhah maksud nglucu, ananging tiyang ingkang nampi nganggep menika lucu; (3) tiyang ingkang ngandharaken gadhah maksud nglucu, ananging tiyang ingkang nampi boten nganggep menika lucu.

Miturut Widjaja (lumantar Rahmanadji, 2007: 218) mantha-manta humor miturut kriterium indrawi, bahan/isi, estetis, saha etis. Humor miturut kriterium indrawi inggih menika arupi: (1) humor verbal; (2) humor visual; (3) humor auditif. Humor verbal inggih menika humor ingkang gumathok wonten ing imajinasi utawi nalar ingkang nuwuhaken raos lucu saha saged damel tiyang sanes gemujeng. Humor visual inggih menika jinis humor ingkang dipunreka saking paningal utawi menapa kemawon ingkang dipunpriksani satemah saged dipundadosaken bahan lucon-lucon. Dene humor auditif inggih menika humor ingkang dipunreka nalikanipun mirengaken tetembungan ingkang sengaja dipundadosaken bahan kangge ngelucu, utawi saged ugi kanthi cara nanggepi pawicantenan salahsatungaling tiyang lumantar humor.

Wonten panaliten menika, bilih dipuntingali saking kriterium indrawi sedaya humor ingkang dipunandharaken Bayu Skak kalebet humor visual. Saged dipunwastani mekaten amargi humor menika awujud *video-video* ingkang saged dipuntingali para pamiarsa ugi kakempalaken salebeting *Youtube*.

Humor menurut kriterium bahan inggih menika: (1) humor politis; (2) humor seks; (3) humor sadis; (4) humor teka-teki. Humor politis inggih menika humor ingkang ngginakaken tema politik kangge ngandharaken leluconipun.

Humor seks inggih menika humor ingkang andadosaken seks mingangka sasaran utawi materi pawicantenan humor. Bilih humor sadis inggih menika humor ingkang boten peduli dhumateng rasa welas asih, ganas, kasar. Dene humor teka-teki menika arupi ukara utawi cariyos ingkang dipunandharaken kanthi cara ingkang samar-samar, biyasanipun kangge ngasah nala utawi namung kangge dolanan kemawon.

Humor kriterium etis saged dipunbedakaken kadosta: (1) humor sehat/humor ingkang edukatif; (2) humor ingkang boten sehat, boten ndhidhik saha sipatipun kala-kala ajar ala.

Humor adhedhasar kriterium estetis saged dipunpantha-pantha dados: (1) humor inggil (ingkang langkung alus saha boten langsung); (2) humor andhap (ingkang kasar, langkung eksplisit).

Miturut Pramono (lumantar Rahmanadji 2007: 218), humor saged dipun golongaken dados: (1) humor miturut anggenipun ngandharaken, ingkang karamtam minangka: humor lisan, humor seratan/gambar, humor pangobahing badan; (2) miturut ancas pesenipun, humor wonten: humor kritik, humor kangge ngirangi bobot pesen, saha humor ingkang namung humor kemawon.

Saking kathahipun panyaruwe ahli ngengingi jinisipun humor miturut kriterium-kriterium menika, salebeting kempalan *video* Bayu Skak ugi ngemu jinis kriterium-kriterium kados wonten ing inggil. Dados saged dipunpendet dudutan bilih samangke badhe dipunsebataken jinising humor miturut kriterium ekspresi, kriterium indrawi, kriterium bahan, kriterium etis, saha kriterium estetis.

Adhedhasar realitas ingkang dipunpanggihi panaliti, saksanesipun teori ingkang sampun dipunsebataken ugi wonten mapinten-pinten jinising humor ingkang beda inggih menika: (1) humor wantah, (2) humor walikan, (3) humor singkatan, (4) humor parikan, (5) humor paribasan, saha (6) humor kiasan.

Humor wantah inggih menika jinis humor wantah inggih menika jinis humor ingkang utaminipun dipunandharaken kangge nglucu saha asring dipunpanggiaken ing pawicantenan padintenan. Bilih jinis humor walikan inggih menika jinis humor ingkang ngginakaken basa walikan utawi basa malangan. Anggenipun malik basa menika adhedhasar aturan ingkang sampun wonten wiwit rumiyin. Menawi limrahipun maos menika saking ngiwa lajeng nengen, ing basa walikan menika anggenipun waos sipunwalik saking tengen lajeng ngiwa. Utawi saged dipunwastani maosipun saking wingking.

Jinis humor singkatan inggih menika jinis humor ingkang ngginakaken singkatan minangka bahan lawakanipun. Anggenipun ndamel singkatan menika adhedhasar miturut ingkang damel humor piyambak. Dene humor parikan inggih menika salahsatunggaling jinis humor ingkang ngginakaken seni parikan kangge bahan lawakanipun. Wonten Jawa Timur humor parikan taksih asring dipunpanggihi salebeting ludruk saha ketoprak.

Jinis humor paribasan paribasan inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ndadosaken utawi ngginakaken paribasan minangka bahan lawakanipun. Ateges ing bab menika tiyang ingkang ngandharaken humor nggantos paribasan saking wujud estunipun supados saged nuwuhaken raos lucu satemah saged damel para pamiarsa gemujeng. Dene humor kiasan inggih menika

humor ingkang ngginakaken basa kias utawi tembung entar kangge bahan lawakanipun.

d. Fungsi Humor

Miturut Sujoko (lumantar Rahmanadji, 2007: 218) humor gadhah fungsi kangge: (1) nglampahaken sedaya pepinginan ingkang wujudipun panyaruwe utawi pesan; (2) paring kasadaran tiyang sanes bilih piyambakipun dereng temtu leres; (3) paring pasinaonan dhumateng tiyang sanes saking pinten-pinten sudut; (4) paring hiburan; (5) nglanyahaken pikiran; (6) damel tiyang gemati; (7) damel tiyang sanes mudeng babagan hal ingkang ewet.

Sujoko ugi mahyakaken bilih ing Indonesia utaminipun kelompok mahasiswa remen ngginakaken humor kangge sarana kritik sosial. Karemenan ingkang kados mekaten nedahaken bilih mahasiswa minangka pribadhi ingkang dipungulawentah dados tiyang ingkang kritis, sarta kedah gadhah sikap ilmiah, dados boten gampang nampi sedaya menapa kemawon ingkang dipuncawisakin publik.

Danandjaya (lumantar Rahmanadji, 2007: 219), ngandharaken bilih fungsi humor ingkang paling ketingal inggih menika kangge sarana nyaluraken penggalih ingkang awrat salah satunggaling tiyang. Penggalih ingkang kados mekaten dipunsebabaken mapinten-pinten alasan, kadosta; wontenipun *ketidakadilan sosial, persaingan politik*, ekonomi, suku bangsa utawi golongan, saha larangan nalikanipun obah, seks, utawi kabebasan ngedhalaken panyaruwe.

Fungsi humor ingkang sampun dangu dipuntepangi wonten ing masarakat antawisipun, fungsi *mujudaken kawicaksanan orang* saha *penyegaran*, ingkang

saged damel narik kawigatosan kangge wekdal ingkang dangu. Fungsi ingkang kados mekaten saged dipuntingali saking pagelaran ringgit purwa nalikanipun Punakawan medal kangge nyegeraken kahanan, Hendarto (lumantar Rahmanadji, 2007: 219). Saking katrangan ingkang kasebut menika, saged dipunandharaken bilih cara nyaluraken kategangan lumantar humor menika sae sanget amargi saged damel sejahteraning jiwa.

Humor wonten kalangan mahasiswa gadhah fungsi kangge sarana paring kritik sosial. Fungsi ingkang kados menika nedahaken mahasiswa minangka tiyang ingkang dipungulawentah kangge dados menungsa ingkang *kritis* saha kedah gadhah sifat *skeptis* satemah nalaripun kabentuk dados nalar ingkang ilmiah. Boten namung nampa menapa kemawon ingkang sampun cumepak.

Bayu Skak minangka salahsatunggaling mahasiswa ingkang tanggap kaliyan kahanan menika. Piyambakipun ngginakaken humor minangka sarana kangge kritik sosial. Saking andharan ing inggil bilih dipungayutaken, saged dipunpendhet dudutan bilih Bayu Skak ngginakaken Youtube kangge sarana nyaluraken humor supados saged dipuntingali dening tiyang kathah, amargi bilih mahasiswa paring kritik sosial lumantar demo, menika *mainstream* sanget, ugi boten asring angsal kawigatosan dening tiyang kathah.

Mahasiswa milih humor minangka sarana kritik sosial amargi menika trep kaliyan kapribaden bangsa Indonesia, utaminipun tiyang Jawi ingkang kirang remen bilih dipunkritik kanthi cara langsung. Kritik ingkang dipunandharaken ing wujud humor pikantuk tanggapan ingkang boten temenan amargi ingkang ngandharaken kritik humor menika sanes tiyang ingkang gadhah tanggeljawab. Setiawan (lumantar Rahmanadji, 2007: 220) ngandharaken bilih fungsi humor

sanesipun inggih menika kangge rekreasi. Ing mriki humor gadhah fungsi kangge ngilangaken raos jeleh wonten pagesangan ing padintenan ingkang sipatipun rutin. Sipatipun namung kangge hiburan kemawon saha kangge ngicalaken *stres*.

Humor ingkang sae inggih menika humor ingkang saged ngguyokaken awakipun piyambak, utawi asring dipunsebat *humor otokritik*. Wondene menika damel awakipun piyambak gerah penggalih, *humor otokritik* minangka salah satunggaling cara nuju sikap kadhiwasan. Tegesipun, saged paring kritik dhumateng awakipun piyambak, saha kanthi legawa nampi pamrayogi saking tiyang sanes.

Saking mapinten-pinten andharan wonten inggil saged dipunpendhet dudutan bilih fungsi humor inggih menika; (1) paring panyaruwe utawi pamrayogi; (2) paring kasadaran bilih tiyang sanes dereng temtu leres; (3) kangge sarana hiburan saha rekreasi; (4) ngandharaken perkawis ingkang ewet; (5) kritik sosial; saha (6) mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*.

B. Panaliten ingkang Jumbuh

Panaliten ingkang laras kaliyan panaliten menika, ingkang dipunlampahi dening Dian Safitri jurusan Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia (PBSI) Universitas Negeri Yogyakarta taun 2013, kanthi irah-irahan “*Permainan Bahasa Dalam Wacana Plesetan Stiker Humor Di Wilayah Bantul Dan Yogyakarta*”. Panalitenanipun Dian menika gadhah ancas kangge ngandharaken (1) cara damel faedah basa ing wacana plesetan stiker humor; (2) fungsi humor; (3) makna humor. Panaliten saking Dian laras kaliyan panaliten menika amargi ngembug babagan humor. Ananging asil saking panaliten Dian Safitri boten sedayanipun

dipunacu wonten panaliten menika amargi namung gadhah setunggal wosing perkawis ingkang sami inggih menika ingkang gayut kaliyan fungsi humoripun.

Panaliten ingkang laras kaping kalih inggih menika panalitenan saking Susi Anjar Purwani, Pendidikan Bahasa Daerah UNY taun 2011, ingkang gadhah irah-irahan "*Humor pada Adegan Limbukan dan Gara-Gara dalam Cerita Semar Mbangun Khayangan oleh Dhalang Anom Suroto.*" Panaliten menika laras amargi sami bahas humor. Bilih dipuntilik saking wosing perkawis menika gadhah wos ingkang sami, inggih menika ngengingi pirembagan wujud humor. Ananging ingkang wos kaping kalih menika boten sami amargi ing panalitenanipun Susi ingkang dipunrembag ngengingi isinipun topik humor.

C. Nalaring Panaliten

Kempalan *video Youtube* Bayu Skak nuwuhaken cara enggal kangge ngandharaken humor. Amargi cara anggenipun ngandharaken humor ingkang nyleneh, kempalan *video* humor menika narik kathah sanget kawigatosan. Kawigatosan menika tuwuh amargi basa ingkang dipunginakaken menika basa ingkang khas ingkang beda kaliyan basa padintenan wonten tlatah sanes mliginipun tlatah Yogyakarta, Jawa Tengah, saha sanesipun. Dialek Jawa Timuran menika kalebet salah satunggaling jinis saking variasi basa. Panaliten menika ngandharaken aspek kebahasaan saha aspek sosiolinguistik gayut kaliyan wujud, jinis, saha fungsi humor menapa kemawon ingkang wonten ing kempalan *video* anggitanipun Bayu Skak.

Kawigatosan ingkang tuwuh saking *video* menika, tuwuh amargi boten uwal saking pilihan wujud saha jinis humor ingkang dipundamel panganggit *video*.

Wujud-wujud humor menika bilih dipuntingali saking komponen basa ingkang dipunginakaken saged dipunperang dados enem, inggih menika humor plesetan, humor malapropis, humor silap lidah, humor jargon, humor estetis, saha humor konotatif.

Saksanesipun wujud humor ingkang kathah, ing *video* ing panaliten menika ugi kabentuk saking mapinten pinten jinis humor ingkang saben *video* ugi beda jinisipun. Jinis humor menika wonten jinis personal, padintenan, kesenian, verbal, visual, auditif, politis, seks, sadis, teka-teki, sehat, boten sehat, inggil, saha andhap. Saking jinis saha wujud-wujud menika gadhah fungsi-fungsi tartamtu, antawisipun kangge caos panyaruwe utawi pesen, caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, panglipur utawi rekreasi, ngandharaken perkawis ewet, kritik sosial, saha kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*.

BAB III

CARA PANALITEN

A. Jinising Panaliten

Jinis panaliten menika ngginakaken metode panaliten dreskiptif, inggih menika metode ingkang dipuntindakaken wiwit saking ngempalaken *data*, mantha-mantha *data*, lajeng mendhet dudutan kaidah-kaidah tumrap *keteraturan* ingkang tumanduk wonten ing *data* kasebut. Pramila, cara ingkang dipunpanggiaken wonten ing panaliten menika kanthi cara ngempalaken *data*, klasifikasi *data*, saha analisis ngolah *data*.

Wonten ing panaliten humor dialek Jawa Timuran menika *data* ingkang sampun katetepaken saha kakempalaken, lajeng dipun klasifikasikaken utawi dipunpantha-pantha miturut jinis humor, wujud humor, saha fungsi humor, supados saged gampil anggenipun nganalisis saha ngolah *data*. Wonten ing pungkasanipun panaliten menika, wonten kagiyatan mendhet dudutan ingkang saged dipuntanggung-jawabaken. Deskripsi *data* ingkang dipunasilaken dipunwujudaken mawi bentuk laporan ingkang migunani kangge paring gambaran utawi informasi dhumateng sinten kemawon ingkang maos.

B. Data saha Sumber Data

Panaliten menika ngrembag babagan humor ingkang gayut kaliyan jinis, wujud, saha fungsi pamiarsa ing kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak. *Data* panaliten menika awujud tembung, frasa, klausa saha ukara humor

dialek Jawa Timuran. Sumber *data* panaliten menika ngginakaken kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak. Cacahipun video ingkang dados sumber *data* 15 video ingkang dipununggah wiwit taun 2012 dumugi taun 2014. Panaliti ngginakaken kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak amargi : (1) kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak ngewrat maneka warna humor dialek Jawa Timuran, (2) humor dialaek Jawa Timuran kathah kapanggihaken wonten ing kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak, (3) gampil anggenipun pados sumbering *data*.

C. Caranipun Ngempalaken *Data*

Anggenipun ngempalaken *data* dipuntindakaken kanthi teknik nyemak saha teknik nyatet. *Proses* anggenipun ngempalaken *data* dipuntindakaken kanthi cara ingkang kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Teknik nyemak; panaliti mriksani, mirengaken saha negesi tuturan salebeting video. *Proses* menika dipuntindakaken kangge manggihaken humor dialek Jawa Timuran. Titikanipun humor wonten video menika saged dipuntingali saking *respon* wonten *Youtube* ing ngandhapipun video. Perangan ingkang lucu biasanipun dipunrembag para pamiarsa ing sangandhaping video. Lucunipun humor menika *relatif*, ananging adhedhasar panaliten menika titikan lucu menapa botenipun saged dipuntingali saking solah bawanipun paraga salebeting video, intonasi swara, basa saha tetembungan ingkang dipunginakaken, ugi humor ingkang dipunandharaken menika dereng nate dipunandharaken sakderengipun.

2. Kangge manggihaken jinis saha wujuding humor dialek Jawa Timuran salebeting video, katetepaken kanthi cara jumbuhaken kaliyan teori ingkang dados dhasar.
3. Kangge manggihaken fungsi ing humor dialek Jawa Timuran, panaliti nggayutaken *konteks* ukara, klausa, frasa, saha tembung humor dialek Jawa Timuran ingkang dipunandharaken dening paraga salebeting video. Menika katindakaken kangge mendhet dudutan bab fungsipun humor dialek Jawa Timuran.
4. *Data* ingkang sampun katetepaken babagan wujud, jinis saha fungsi humor dialek Jawa Timuran ingkang dipunlisanaken paraga wonten video salajengipun dipuncathet wonten ing kartu *data*.

D. Pirantosing Panaliten

Pirantosing panaliten wonten ing panaliten menika inggih panaliti piyambak (*human instrument*). Panaliti ngempalaken *data* kanthi cara nyemak video-video ingkang dados sumber *data*, menika dipunlampahi kangge manggihaken humor salebeting video. Salajengipun panaliti madosi jinis saha wujud humor kanthi cara nggayutaken kaliyan teori ingkang sampun katetepaken. Bilih jinis saha wujud humor sampun katetepaken, saged dipunpadosi fungsipun humor salebeting kempalan video kanthi cara nggayutaken *konteks* ukara, klausa, frasa, saha tembung humor dialek Jawa Timuran ingkang dipunandharaken dening paraga salebeting video. Kangge mbiyantu nggampilaken anggenipun ngempalaken *data* panaliti ngginakaken kartu *data* ingkang wujudipun kados wonten ngandhap menika.

Tabel 1. Kertu Data

No. Data	1
Data	“Le, budhal sekolah numpak helikopter, lha lek kepengen munggah yo sinau sing pinter.”
Konteks	Bayu Skak ngisi swara salebeting pethilan animasi foto gubernur Jawa Timur utawi Pak Dhe Karwo ingkang caos parikan dhumateng para pamiarsa.
Wujud	Awujud humor estetis.
Jinis	Kriterium: a. ekspresi: humor personal b. indrawi: humor visual c. bahan: humor teka-teki d. etis: humor sehat e. estetis: humor andhap
Fungsi	Kangge paring panyaruwe utawi pesen

E. Caranipun Nganalisis Data

Analisis *data* ingkang dipunpanggiaken kangge ngandharaken wujud humor, jinis humor, saha fungsi humor salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak dipun perang dados kalih inggih menika *teknik analisis awal* saha *lanjutan*. Wonten ing *teknik analisis awal* ngandharaken bilih *data* ingkang dipunkempalaken nalikanipun nyemak wujud, jinis, saha fungsi dipunserat wonten kertu *data*. Salajengipun ing *teknik analisis data lanjutan* humor ingkang sampun dipuncathet utawi dipunserat salebeting kertu *data* dipunpantha-pantha miturut wujudipun, pundi ingkang kalebet tembung, frasa, klausa, saha ukara ingkang jumbuh kaliyan teori ingkang sampun katetepaken. Saking wujud menika ugi saged katetepaken jinisipun humor. Wonten pungkasanipun *data* dipunolah malih dumugi dipunasilaken fungsining humor dialek Jawa Timuran salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak.

F. *Validitas saha Reliabilitas*

Cara ingkang dipunginakaken kangge ngukur *validitas data* wonten ing panaliten menika kanthi *validitas semantis*. *Validitas semantis* dipunlampahi kangge negesi tuturan ingkang dipunpanggihaken wonten ing kempalan video *Youtube* mliginipun humor. Dipunginakakin *validitas semantis* amarga *data-data* ingkang humor adhedhasar *konteks* ukaranipun. Adhedhasar *validitas* menika *data* ingkang dipunpanggihaken saged *valid*. Tuladhanipun badhe dipunandharaken wonten ngandhap menika.

“Aku saiki kate njelasna tentang, eee ya jelasna titik tentang apa sih *cabe-cabe*an iku. **Apa’a jenenge *cabe* tapi kok gak pedhes?**” (*edisi: Cabe-Cabe*an Vs. *Pupuler*)

Kalebet humor plesetan amargi ukara ‘Apa’a jenenge cabe tapi kok gak pedhes?’. Pethikan ing inggil menika kalebet pitakenan ingkang ngemu humor, amargi bilih dipunraosaken wangsulan saking pitakenanipun Bayu Skak menika boten gayut. Ateges tembung ‘*cabe*’ wonten ingkang dipunkajengaken wonten ing inggil menika sanes ‘*cabe*’ ingkang gadhah teges ‘lombok’, ananging tembung ‘*cabe*’ ingkang wonten pethikan ing inggil menika gadhah teges cekakan. Bab menika ingkang ndayani pethikan ukara ing inggil kalebet humor ingkang awujud plesetan. Adhedhasar *konteks* menika pethikan ukara ing inggil kalebet humor. Makna ingkang dipuntegesi saking tuturan ing inggil mawi *konteks*-ipun menika tuladha saking cak-cakanipun *validitas semantis*.

Supados *data* saking asiling panaliten menika ajeg, panaliti migunakaken *reliabilitas intra-rater*. *Reliabilitas intra-rater* wonten panaliten menika inggih panaliti ngambali maos kanthi tliti sarta premati.

BAB IV

ASILING PANALITEN SAHA PIREMBAGAN

A. Asiling Panaliten

Perangan menika ngemot asiling panaliten mliginipun babagan wujud, jinis, saha fungsi basa humor salebeting kempalan video Youtube anggitanipun Bayu Skak. Asiling panaliten dipunandharaken lumantar tabel. Ing ngandhap menika tabel asiling panaliten bab basa humor ingkang dipunginakaken salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak.

Tabel 2. Wujud, Jinis, Fungsi, saha Indikator Humor Dialek Jawa Timuran Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak.

No.	Wujud	Jinis	Fungsi	Indikator
1.	Humor plesetan	Humor personal	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	“IGA lau, IGA jelas, IGA ptek, IGA sido rabi, IGA jian, IGA aadus, IGA masuk akal, IGA ntenge Rek (ngendika kaliyan awakipun piyambak).” (data no. 31) - Mlesetaken tembung IGA. - Jinis humor personal. - Fungsi: namung kangge panglipur mliginipun babagan ‘Plesetan IGA’.
		Humor seks	Kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.	“Terus yak apa lek dipingina iku mek susumu thok?” (data no. 55) - Mlesetaken tembung ‘susu’. - Jinis humor seks. - Fungsi: kangge caos kasadharan dhumateng tiyang estri supados langkung tliti anggenipun milih kanca.

	Humor kiasan	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>“Ehem... Sepurane Rek swaraku larang.” (data no. 50)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mlesetaken tembung swara. - Jinis humor kiasan. - Fungsi: namung kangge caos panglipur utawi <i>rekreasi</i>.
		Ngandharaken perkawis ingkang ewet.	<p>“Secara akurat gawe itung-itungan matematika sing Kon kabeh utek dengkul wes gak mungkin nututi pokoke.” (data no. 10)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mlesetaken tembung ‘utek’ saha ‘dengkul’. - Jinis humor kiasan. - Ngandharaken perkawis ngengingi <i>boyband-girlband</i>.
		Kangge caos kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.	<p>“Kon gelem a mbledhos? Kon dadi teroris ae mbledhos-mbledhosna awakmu.” (data no. 25)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mlesetaken ukara ‘awak mbledhos’. - Jinis humor kiasan. - Fungsi: kangge caos kesadharan dhumateng tiyang ingkang boten remen ngentut.
		Kangge caos panyaruwe utawi pesen.	<p>“Duh Kon iki. Lha lek Kon iki ya Rek ya, nek mek nuruti isinmu ae mbok sampek segara asat a la lek Kon pancet ae kaya ngono, <i>ending-endinge</i> ya Kon pancet ae bakal <i>nyesel</i>.” (data no. 27)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mlesetaken ukara ‘segara asat’. - Jinis humor kiasan. - Fungsi: kangge caos panyaruwe utawi pesen dhumateng lare enem supados ampun ragu.
	Humor teka-teki	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>A : Dadi Rek, ‘Plesetan IGA’ iku..... (Bayu kepleset). B : Iku kepleset! A : Cihuhuhuhu iya lucu</p>

				<p>kan ya? (Huuuuuu.....)” (data no. 29)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mlesetaken kanthi cara plesetan polah. - Jinis humor teka-teki . - Fungsi: kangge <i>rekreasi</i> saderengipun ngandharaken babagan ‘Plesetan IGA’.
			Kangge kritik sosial.	<p>“Aku saiki kate njelasna tentang, ya njelasna tithik apa sih <i>cabe-cabean</i> iku? Apa a jenenge <i>cabe</i> tapi kok gak pedhes? Nah <i>cabe-cabean</i> iku Rek, singkatan dari...” (data no. 58)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Awujud bedhekan mlesetaken tembung ‘<i>cabe</i>’. - Jinisipun humor teka-teki. - Fungsipun kangge kritik sosial ngengingi <i>fenomena cabe-cabean</i>.
		Humor boten edukatif	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>“Soale Rek 90% kecelakaan ndek dalan iku terjadi <i>karenaaa.....</i> bojone rabi maneh.” (data no. 35)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Awujud humor plesetan, pitekanan saha wangsulan boten gayut. - Jinis humor boten <i>edukatif</i>. - Fungsipun kangge <i>rekreasi</i> nalikanipun ngandharaken <i>safety riding</i>.
		Humor wantah	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>Swara Narator: “Dadi pas iku aku paham lha lek sing tak omong iku mau, kabeh sing tak ungkapna gawe ngilokna wong liya. Apa a kok kudu ngilokna? Apa a kudu nggawe atine wong liya lara? Apa a gak ana dalan cek isa nyenengna atine wong liya? Apa a kok mesti ngelek-ngelekne wong liya ae?”</p>

				<p>Dadi detik ikipun aku sadar. Ndek detik ikipun aku sadar lha lek aku saiki..... luwe durung mangan.” (data no. 32)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ukara ingkang pungkasan dipunplesetaken, boten gayut. - Jinis humor wantah. - Fungsi: kangge panglipur nalikanipun mungkasi video.
2.	Humor malapropis	Humor singkatan	Kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>“W. M. K – Watu Masalah Kuliah.” (data no. 44)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nambahi tembung enggal wonten wujud baku WMK. - Jinis humor singkatan. - Fungsi: namung kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> ngengingi produk enggal Bayu.
			Kangge panyaruwe utawi pesen	<p>“Kon iki JKT Rek. J-K-T Jomblo Kenek Tipu, Jomblo Kurang Turu, Jomblo Kandas Tersakiti, Jomblo liya-liyane wes.” (data no. 11)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nambahi tembung enggal wonten wujud baku JKT. - Jinis humor singkatan. - Fungsi: namung kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i> mliginipun kangge tiyang ingkang boten gadhah pacar.
		Humor seks	Kangge kritik sosial.	<p>“Arek-arek saiki lak senengane PUPULER ya, pupu di ler-ler.” (data no. 9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nambahi tembung enggal wonten wujud baku PUPULER. - Jinis humor seks. - Fungsi: kangge ngkritik lare estri ing jaman sakmenika.
		Humor paribasan	Kangge kritik sosial.	<p>“Tiada hari tanpa misuh.” (data no. 16)</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - Nambahi tembung enggal wonten wujud baku “<i>Tiada hari tanpa...</i>” - Jinis humor paribasan. - Fungsi: kangge paring kritik ing jaman sakmenika kathah ingkang misuh saben dintenipun.
			Kangge caos panyaruwe utawi pesen.	<p>“Dadi ta Rek sing paling bener iku ya No Arek Wedok No Cry.” (data no. 53)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nambahi tembung enggal wonten wujud baku ‘<i>No Women No Cry.</i>’ - Jinis humor paribasan. - Fungsi: kangge paring panyaruwe saha pesen kangge tiyang utawi lare jaler.
3.	Humor silap lidhah	Humor wantah	Kangge caos kasdharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.	<p>Lha la pa kate gendheng e ngurusi uripmu he, urip-uripmu ya urip-uripmu dhewe, lha lapa aku ngurusi, he?” (data no. 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dipunandharaken kanthi cara cepet lajeng wonten tembung ‘uripmu’ menika dipunambali. - Jinis humor wantah. - Fungsi: kangge caos kasadharan tiyang sanes.
			Kangge sarana panglipur utawi <i>rekreasi</i> .	<p>“Wes gak nduwe dhuwik gak nduwe dhuwik. Sik aku ngentas karak, udan iki udan udan.....” (data no. 13)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dipunandharaken kanthi cara cepet lajeng wonten tembung-tembung ingkang dipunambali. - Jinis humor wantah. - Fungsi: namung kangge panglipur utawi <i>rekreasi</i>.
			Kangge ngandharaken	Terus tekan sak juta iku maeng nek disaring dadi

		Humor walikan	Kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen.	<p>“Apa lek gak ngono Kon sms ojobmu.” (data no. 37)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalebet basa walikan utawi khas lare Jawa Timuran. - Jinis humor walikan malangan. - Fungsi: kangge caos panyaruwe ngengingi SMS.
5.	Humor estetis	Humor parikan	Kangge caos panyaruwe utawi pesen.	<p>“Le, budhal sekolah numpak helikopter, lha lek kepingin munggah ya sinau sing pinter.” (data no. 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalebet parikan. - Jinisiipun kalebet humor seni parikan. - Fungsi: kangge caos panyaruwe dhumateng lare enem utawi sekolah.
			Kangge panglipur saha rekreasi.	<p>“Mata indah bola pimpong, masihkah kau kosong.” (data no. 56)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalebet parikan. - Jinisiipun kalebet humor seni parikan. - Fungsi: kangge caos panglipur saha rekreasi minangka tembang.
		Humor politis	Kangge kritik sosial.	<p>“Kuning iku nambah gas kudu cepet soale selak abang. Terus lek abang, lhoh iki kan Indonesia, merah itu berani putih itu suci. Dadi abang ya kudu melaju cepat ae kudu melaju kudu melaju.” (data no. 34)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kalebet sesanti. - Jinis humor politis. - Fungsi: kangge kritik sosial ngengingi <i>lalu lintas</i> ing Indonesia.
6.	Humor konotatif	Humor boten edukatif	Kangge kritik sosial.	<p>“Dadi ya Rek, aku gak ngomong lho lek Korea iku janc*k lho ya.” (data no. 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Humor konotatif amargi ngajak sinten kemawon supados

				<p>mikir mekaten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jinis humor ingkang boten <i>edukatif</i>. - Fungsi: kangge <i>paring</i> kritik sosial ngengingi budaya Korea ingkang mlebet ing Indonesia.
		Humor teka-teki	Kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet.	<p>“Kon elek, ruwet ae bingung pacaran, jok mburi mesti kosong, numpaka iki. Yamaha memperkenalkan, Sepeda sing mbois dhewe, empuk ndek gronjalan, banne isa muter, uwapik wis pokoke.” (data no. 36)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Humor konotatif menika caos ajakan dhumateng sinten kemawon supados nitih montor menika. - Jinis humor teka-teki. - Fungsi: kangge ngandharaken cara ngatasi tiyang ingkang boten gadhah pacar.
			Kangge mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i> .	<p>“Aja gelisah Kon mahasiswa mahasiswi, saiki ana terobosan terbaru sing bakal ngguncangno duniamu. Ucapkan ‘halo’ nang..... ‘WATU MASALAH KULIAH” (data no. 45)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Humor konotatif menika caos ajakan dhumateng sinten kemawon. - Jinis humor teka-teki. - Fungsi: kangge mujudaken kawicaksanan utawi <i>penyegaran</i> ngatasi perkawis kuliah.
		Humor parikan	Kangge caos panyaruwe utawi pesen.	<p>“Menyanyilah dengan merdu, niscaya wanita akan jatuh kepelukanmu.” (data no. 57)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Humor konotatif menika caos ajakan dhumateng tiyang kakung supados

			nembang. - Jinis humor seni parikan.. - Fungsi: kangge caos panyaruwe utawi pesen dhumateng para <i>jomblo</i> .
		Humor seks	Kangge caos kedadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres. “Aaa... Silite gak sekolah. ” (data no. 23) - Humor konotatif menika minangka sindhiran kangge tiyang ingkang ngentutan. - Jinis humor seks. - Fungsi: kangge caos kedadharan bilih ngentut menika estunipun sanes kagiatan ala.
			Kangge caos panyaruwe utawi pesen. “Aku gak tau ngomong lho lek ‘helikoptere’ sampean iku gak isa muter lho ya. ” (data no. 28) - Humor konotatif menika ngajak sinten kemawon mikir ngengingi ‘helikopteripun’ Wak Sunari. - Jinis humor seks. - Fungsi: kangge caos panyaruwe utawi pesen dhumateng pamiarsa bilih ‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saged muter.

Saking tabel analisis wonten ing inggil saged dipunandharaken bilih wujud humor salebeting kempalan video *Youtube* Bayu Skak menika awujud humor plesetan, humor malapropis, humor silap lidhah, humor jargon, humor estetis, saha humor konotatif. Jinisipun saben wujud gumantung dening kriterium-kriteriumipun. Saben jinis humor ingkang sampun kapanggihaken gadhah fungsi piyambak-piyambak.

Saking wujud humor plesetan saged dipunpanggihaken mapinten-pinten jinis humor, inggih menika jinis humor personal, humor seks, kiasan, teka-teki saha humor wantah. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor plesetan inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*, kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet, kangge caos panyaruwe utawi pesen, saha kangge kritik sosial.

Wujud humor malapropis gadhah tigang jinis humor inggih menika jinis humor singkatan, humor seks, saha humor paribasan. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting humor malapropis inggih menika kangge kritik sosial, kangge panglipur utawi *rekreasi*, saha kangge caos panyaruwe utawi pesen.

Wonten kalih jinis humor ingkang saged dipunpanggihaken salebeting wujud humor silap lidhah. kalih jinis menika kalebet ing jinis humor wantah saha humor boten *edukatif*. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor silap lidhah inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*, kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet, saha kangge mujudaken kawicaksanan saha *penyegaran*.

Saking wujud humor jargon saged dipunpanggihaken kalih jinis humor inggih menika humor sadhis saha humor teka-teki. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor jargon inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen saha kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Saksanesipun humor plesetan, malapropis, silap lidhah saha jargon, ugi wonten humor estetis ingkang gadhah kalih jinis humor inggih menika jinis humor parikan saha humor politis. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor estetis inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen, kangge panglipur saha *rekreasi*, saha kangge kritik sosial.

Inkang pungkasan menika wonten wujud humor konotatif ingkang ngemu sekawan jinis humor, inggih menika jinis humor boten *edukatif*, humor teka-teki, humor parikan, saha humor seks. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor konotatif inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen, kangge panglipur saha rekreasi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, saha kangge kritik sosial.

B. Pirembagan

Ing bab menika badhe dipunandharaken pirembagan saking asiling panaliten ingkang sampun dipunandharaken saderengipun. Salebeting pirembagan menika anggenipun ngrembag wujuding humor badhe dipunlajengaken kaliyan pirembagan bab fungsipun humor. Cara kasebat dipuntindakaken amargi wujud kaliyan fungsi humor menika boten saged dipunpisahaken. Pirembagan badhe kaandharaken ing ngandhap menika.

1. Wujud Humor Plesetan

Humor ingkang awujud plesetan wonten ing panaliten menika gadhah mapinten-pinten jinis humor inggih menika wonten jinis humor personal, humor seks, humor kiasan, humor teka-teki, humor boten *edukatif*, saha humor wantah.

Andharan humor ingkang awujud humor plesetan saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Plesetan Personal

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpanggihaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor personal inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ndadosaken awakipun piyambak kangge bahan guyonanipun. Humor awujud plesetan personal dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor plesetan namung wonten setunggal inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks	: Wonten ing kamaripun Bayu Skak ngandharaken tuladha humor “Plesetan IGA” dhumateng pamiarsa kanthi cara ngguyokaken awakipun piyambak. Bayu Skak ngendika banter saha seru dipunsarengi polahipun ingkang khas.
Bayu	: “IGAlau, IGAgelas, IGApatek, IGAsido rabi, IGAgian, IGAdus, IGAmasuk akal, IGAntenge Rek” (ngendika kaliyan awakipun piyambak). (Data No. 31)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud tetembungan “IGAlau, IGAgelas, IGApatek, IGAsido rabi, IGAgian, IGAdus, IGAmasuk akal, IGAntenge Rek”. Kalebet humor amargi menika dipunandharaken kanthi ekspresi saha swara ingkang lucu satemah saged damel tiyang sanes ingkang mriksani utawi midhangetaken gemujeng. Tembung ‘iga’ menika tembung ingkang limrah gadhah teges ‘balung’, ananging wonten pethikan ing inggil tembung ‘iga’ dipungayutaken kaliyan tembung sanes satemah nuwuhaken tembung-tembung ingkang ngemu raos lucu. Titikan menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Humor wonten ing inggil kalebet humor plesetan. Tembung ‘iga’ dipunplesetaken utawi dipungayutaken kaliyan tembung-tembung sanesipun, satemah saged mujudaken tembung-tembung plesetan ingkang lucu. Tuladhanipun plesetan ‘iga’ inggih menika anggenipun mlesetaken tembung ‘IGAlau’, estunipun menika badhe ngandharaken tembung ‘*galau*’ ananging kangge nuwuhaken raos lucu dipunplesetaken dados wujud tembung ‘IGAlau’ ingkang kadhapuk saking ‘iga’ + ‘lau’. Sami kaliyan tembung ‘IGAlau’, Bayu Skak ugi mlesetaken tembung ‘gak jelas’ kanthi wujud ‘IGAjelas’ ingkang kadhapuk saking ‘iga’ + ‘jelas’, tembung ‘IGAptek’ kadhapuk saking ‘iga’ + ‘aptek’, ‘IGAsida rabi’ kadhapuk saking ‘iga’ + ‘sida’ + ‘rabi’, tembung ‘IGAjian’ kadhapung saking ‘iga’ + ‘gajian’, tembung ‘IGAadus’ kadhapuk saking ‘iga’ + ‘adus’, ‘IGAmasuk akal’ kadhapuk saking ‘iga’ + ‘masuk’ + ‘akal’, ‘IGAntenge’ kadhapuk saking ‘iga’ + ‘antenge’. Tembung-tembung ing inggil dipunplesetaken Bayu Skak kangge ngandharaken kahananipun Bayu Skak ing wekdal menika ingkang nembe *galau*, *gaptek*, saha sanesipun. Pramila, anggenipun mlesetaken tembung ‘iga’ namung ngutamekaken raos lucu kemawon.

Bayu Skak gadhah niat nglucu saha tiyang sanes gadhah panganggep bilih Bayu Skak menika lucu. Gayut kaliyan konteksipun, Bayu Skak ngandharaken humor menika kanthi cara ndadosaken awakipun Bayu Skak dados bahan lawakanipun. Wonten konteksipun, Bayu Skak dipuncariyosaken nembe bingung amargi boten gadhah pacar utawi kanca raket. Ing kahanan ingkang kados menika lajeng Bayu Skak ngendika utawi ngenyek awakipun piyambak mawi pethikan

humor ingkang mekaten, “IGAAlau, IGAJelas, IGAptek, IGAsido rabi, IGAjian, IGAadus, IGAmasuk akal, IGAntenge Rek”. Bab menika ingkang damel pethikan humor ing inggil kalebet humor personal.

Pethikan humor ing inggil menika gadhah ancas utawi fungsi kangge sarana panglipur utawi *rekreasi* dhumateng tiyang sanes mliginipun pamiarsa video. Jumbuh kaliyan konteksipun, ing gesangipun Bayu Skak ingkang sepi saha bingung, Bayu Skak minangka lare enem ngraos humor menika trep sanget bilih dipunandharaken dhumateng para pamiarsa, supados pamiarsa ingkang mliginipun nembe ngraosaken kahanan ingkang sami kaliyan Bayu Skak saged bungah saha remen manahipun.

b. Wujud Humor Plesetan Seks

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpanggiaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor seks inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun. Sinaosa sedaya ingkang gayut kaliyan seks menika tabu, ananging ing jaman sakmenika kathah tiyang ingkang ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun. Humor awujud plesetan seks dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor plesetan padintenan inggih menika kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak ngendika dhumateng pamiarsa ngengingi ‘*pria idaman*’ lajeng wonten pethilan adegan ingkang dipunparagakaken

dening Bayu saha tiyang estri. Tiyang estri menika kaget saha duka amargi susunipun dipunpendhet dening Bayu. Susu ingkang dipunkajengaken wonten ing mriki inggih menika susu sapi.

Bayu : “Terus yak apa lek dipingina iku mek **susumu** tok? ” (Data No. 55)

Pethikan ing inggil ngemu tembung humor inggih menika ‘susumu’. Tembung kasebut kalebet humor amargi dipunandharaken kanthi cara ingkang lucu. Tembung ‘susu’ menika gadhah teges kalih, ingkang sepisan inggih menika susu sapi, saha ingkang kaping kalih susunipun tiyang estri. Menawi Bayu Skak ngendika ngengingi tembung ‘susumu’ kados pethikan ing inggil, temtunipun ingkang wonten ing nala pamiarsa susunipun tiyang estri. Pungkasanipun wonten pethilan adegan video saksampunipun, ingkang dipunkersakaken dening Bayu Skak inggih menika susu sapi salebeting gelas. Bab menika ingkang ndayani pethikan ing inggil kawastanan humor.

Tembung ‘susumu’ kalebet humor plesetan. Bab kasebat katingal saking teges tembung ‘susumu’. Susu ingkang kedahipun gadhah teges susunipun tiyang estri, salebeting adegan video dipunplesetaken dening Bayu dados susu sapi kagunganipun salah satunggaling tiyang estri ingkang dipuwadahi gelas lajeng dipunpendhet dening Bayu Skak. Bab menika dipuntindakaken Bayu saksanesipun kangge nuwuhaken raos lucu ugi supados kangge ngirangi raos saru.

Kalebet jinis humor seks amargi bahan lawakan utawi guyonan ingkang dipunginakaken inggih menika tembung ‘susu’. Gayut kaliyan konteks ‘susu’ ing inggil menika saged damel pamiarsa mikir bab ingkang boten sae saha sakperangan menika saged nuwuhaken raos saru. Kangge ngawekani wonten pikiran ingkang boten sae lajeng wonten adegan saklajengipun dipundamel

adegan Bayu Skak mendhet susu sapi ing gelas kagunganipun salah satunggaling tiyang estri.

Pethikan humor wonten ing inggil menika gadhah fungsi kangge caos kasadharan dhumateng tiyang estri supados menawi tresna kaliyan tiyang jaler menika ampun tresna saking awak utawi badan mawon, ananging ingkang wigati inggih menika manahipun. Bayu Skak ngendika mekaten amargi tiyang jaler ingkang gagah prakosa dereng temtu manahipun ugi sae. Miturut Bayu Skak kathah tiyang ingkang gagah menika remen kaliyan tiyang estri amargi namung remen badanipun kemawon. Awit saking menika, Bayu Skak damel humor menika pramila kangge ngemutaken bilih tiyang jaler ingkang sae badanipun dereng tentu sae manahipun.

c. Wujud Humor Plesetan Kiasan

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpanggiaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor kiasan inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ngginakaken basa kias utawi tembung entar kangge bahan lawakanipun. Humor awujud plesetan kiasan dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor plesetan kiasan inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*, kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet, kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, saha kangge panyaruwe utawi pesen. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi*.

Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak wonten salah satunggaling papan maragakaken gaya utawi polahipun tiyang ingkang njelehi. Kanthi cara santai, ketingal kemaki, saha ngginakaken dialek khas Jawa Timuran Bayu Skak ketingal lucu wonten video menika.

Bayu : “Ehem... Sepurane Rek **swaraku larang**.” (Data No. 50)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘swaraku larang’. Estunipun tembung ‘swara’ menika boten ketingal wujudipun utawi boten wonten tiyang ingkang sadayan swara, limrahipun swara menika dipunwastani alus, gandum, serak, saha sanesipun. Kados mekaten limrahipun tembung ‘swara’, ananging wonten konteksipun Bayu Skak ngendika bilih swaranipun awis. Menika ingkang nuwuhakaken raos humoripun. Menapa malih dipunandharaken kanthi ekspresi saha polah ingkang lucu satemah saged damel tiyang sanes ingkang mriksani utawi midhangetaken gemujeng. Saksanesipun menika ugi dipunsarengi kaliyan pethilan adegan tiyang ingkang njelehi trep kaliyan irah-irahan video inggih menika “*Arek Megelno*”.

Tembung ‘swaraku’ wonten ing inggil dipunplesetaken kaliyan tembung ‘larang’ dados ‘swaraku larang’. Kados ingkang sampun kaandharaken ing inggil bilih limrahipun swara menika dipunwastani alus, gandum, serak, saha sanesipun. Saksanesipun menika kedahipun swara menika boten saged dipunwastani reginipun kejawi bilih piyambakipun *penyanyi*, ananging wonten konteks menika Bayu Skak sanes *penyanyi*. Bayu Skak mlesetaken ‘swaraku larang’ menika boten

gadhah maksud sanes kejawi kangge maragakaken tiyang ingkang njelehi saha nuwuhaken raos lucu. Pramila, perkawis menika ingkang ndayani humor ing inggil kalebet humor plesetan.

Pethikan humor ‘swaraku larang’ menika ugi kalebet ing jinis humor kiasan, amargi estunipun ‘swaraku larang’ menika kalebet wonten ing tembung entar ingkang tegesipun gadhah swara ingkang sae sanget.

Pethikan humor ing inggil menika gadhah ancas utawi fungsi kangge sarana ngandharaken panglipur utawi *rekreasi* dhumateng tiyang sanes mliginipun pamiarsa video. Jumbuh kaliyan kontesipun, ing pagesangan menika kathah tiyang ingkang sipatipun boten ngremenaken tiyang sanes, awit saking menika Bayu Skak damel video ingkang salah satunggal pethilan adeganipun maragakaken solah bawanipun tiyang ingkang njelehi. Wonten ing mriki, Bayu Skak maragakaken tiyang njelehi ananging kanthi cara ingkang lucu. Pramila, humor ingkang kados ing inggil saged paring panglipur utawi *rekreasi* dhumateng pamiarsa ngengingi tiyang ingkang njelehi.

- 2) Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet.

Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet saged dipuntingali saking andharan ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak kanthi sengkud salebeting video ngandharakan aslining panalitenipun ngengingi ‘*boyband-girlband*’. Bayu Skak gadhah panganggep bilih tiyang ingkang kirang wasis boten saged nututi andharanipun Bayu Skak menika.

Bayu : “Secara akurat gawe itung-itungan matematika sing Kon kabeh **utek dengkul** wes gak mungkin nututi pokoke.” (Data No. 10)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘utek dengkul’. Tembung menika kalebet humor amargi dipunandharaken kanthi ekspresi ugi intonasi ingkang lucu. ‘Utek’ menika limrahipun wonten ing mustaka, ananging wonten pethikan ing inggil tembung ‘utek’ dipungayutaken kaliyan ‘dengkul’, satemah kangge ngirangi raos kasar, menika mujudaken teges enggal inggih menika ‘tiyang bodho’. Bab menika ingkang ndayani pethikan wonten ing inggil dipunsebat humor.

Humor menika kalebet humor plesetan amargi mlesetaken tembung ‘utek’. Tembung ‘utek’ ingkang limrahipun wonten ing mustaka dipunplesetaken papanipun mandhap ing dengkul. Tembung ‘utek’ ugi boten wonten gayutipun kaliyan tembung ‘dengkul’. Saking andharan menika saged dipuntingali bilih ‘utek’ menika boten wonten ing papan sakmestipun. Pramila caranipun Bayu Skak mlesetaken papan kangge ‘utek’ menika ingkang ndadosaken pethikan humor wonten inggil kalebet humor plesetan.

Humor plesetan ingkang kados mekaten kalebet jinis humor kiasan. Dipunwastani kalebet jinis humor kiasan amargi ‘utek dengkul’ menika kalebet basa kias utawi tembung entar ingkang tegesipun tiyang ingkan gadhah sipat boten wasis utawi bodho.

Pethikan humor ing inggil gadhah ancas kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet. Perkawis ewet ingkang dipunkajenganen inggih menika perkawis panalitenanipun Bayu ngengingi *boyband-girlband*. Bayu Skak gadhah panganggep bilih tiyang ingkang kagungan ‘utek dengkul’ mestipun boten

mudheng utawi boten saged nututi andharanipun Bayu Skak ingkang kanthi akurat dipunitung ngangge itungan Matematika.

- 3) Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting video nyuwun pirsu dhumateng pamiarsa menapa purun mbledhos kados teroris bilih ngempet ngentut. Menika dipunandharaken kanthi raos ingkang radi sereng ananging ugi lucu amargi polah saha ekspresinipun Bayu.
 Bayu : “Kon gelem a mbledhos? **Kon dadi teroris ae mbledhos-mbledhosna awakmu.**” (Data No. 25)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘Kon dadi teroris ae mbledhos-mbledhosna awakmu’. Dipunwastani humor amargi menika saged damel tiyang sanes gemujeng nalikanipun mriksani. Kedahipun ‘awak’ utawi badan menika boten saged mbledhos, ananging Bayu Skak ngendika bilih badan saged mbledhos nalika asring ngempet ngentut. Saha menawi awakipun mbledhos menika kados teroris ingkang remen damel bom. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Ukara pethikan ing inggil ugi kalebet wonten wujud humor plesetan, amargi Bayu Skak mlesetaken ukara ‘Kon dadi teroris ae mbledhos-mbledhosna awakmu’. Kados ingkang dipunmangertosi bilih badan menungsa menika boten saged mbledhos ananging wonten ing mriki dipunplesetaken bilih ngempet ngentut saged dados teroris amargi mbledhosaken awakipun piyambak. Wujud

plesetanipun katingal nalikanipun ngrembag awak ingkang mbledhos. Saking titikan menika, pethikan humor ing inggil kalebet humor plesetan.

Humor menika ugi kalebet jinis humor kiasan, amargi Bayu Skak ngumpamakaken tiyang ingkang boten purun ngentut menika kados teroris ingkang remen mbledhosaken awakipun piyambak. Awit saking menika, humor ‘Kon dadi teroris ae mbledhos-mbledhosna awakmu’ kalebet wonten ing jinis humor kiasan.

Bayu Skak kanthi sarana humor ing inggil gadhah pangajab saged caos kasadharan dhumateng tiyang sanes bilih ngempet ngentut menika boten sae. Bayu Skak ngendika mekaten amargi ing jaman sakmenika kathah tiyang ingkang gadhah panganggep bilih ngentut menika mambet, boten sopan, saha sanesipun, kamangka sedaya tiyang menika mestinipun ngentut, menawi menika dipunempet saged ndadosaken penyakit. Awit saking menika Bayu Skak caos kasadharan mliginipun dhumateng tiyang ingkang remen ngempet ngentut bilih ampun ngempet entut.

- 4) Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen.

Wujud humor plesetan kiasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks	: Bayu Skak kanthi sengkud, ing salebeting video ngandharaken panyaruwe supados lare enem bilih badhe kenalan ampun isin-isin kersane boten kuciwa.
Bayu	: “Duh Kon iki. Lha lek Kon iki ya Rek ya, nek mek nuruti isinmu ae mbok sampek segara asat a la lek Kon pancet ae kaya ngono, <i>ending-endinge</i> ya Kon pancet ae bakal <i>nyesel</i> .” (Data No. 27)

Pethikan ing inggil menika kalebet humor amargi wontenipun tembung ‘segara asat’. Tembung menika kalebet humor amargi diipunandharaken kanthi ekspresi saha intonasi ingkang lucu. ‘Segara’ limrahipun minangka papan ingkang kebak toya utawi isinipun toya sedaya, ananging wonten pethikan ing inggil dipunwastani segara asat, kamangka segara menika mokal asat kejawi kersanipun Gusti Pangeran. Bab menika ingkang damel pethikan wonten ing inggil dipunsebat humor.

Humor menika kalebet humor plesetan, amargi mlesetaken tembung ‘segara’. Bayu Skak ngendika bilih dumugi segara asat menawi tetep nggatosaken raos isin kemawon, menika saged damel awakipun piyambak kuciwa. Tegesipun segara asat ing pethikan menika namung kangge ngandharaken bab ingkang mokal kadadosan, kamangka kados ingkang dipunmangertosi bilih segara menika boten saged asat. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan humor wonten ing inggil kalebet humor plesetan.

Humor plesetan menika ugi kalebet wonten ing jinis humor kiasan, amargi anggenipun Bayu Skak caos andharan panyaruwe utawi pesen ngginakaken tembung entar utawi basa kias ‘segara asat’. Basa kias ‘segara asat’ ing pethikan menika tegesipun kangge ngandharaken salah satunggaling bab ingkang estunipun boten mokal kedaden.

Pethikan ing inggil gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwenipun Bayu Skak saha caos pesen dhumateng para pamiarsa, mliginipun lare enem supados ampun isin-isin bilih badhe kenalan. Bilih ngutamekaken raos isin kemawon menika saged damel raos kuciwa ing tembe wingkingipun. Mliginipun

lare jaler, boten pareng isin nalikanipun badhe kenalan dhumateng lare estri.
Kedah wantun supados boten kuciwa.

d. Wujud Humor Plesetan Teka-Teki

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpanggihaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor teka-teki inggih menika jinis humor ingkang dipunandharaken kanthi cara ingkang samar-samar, limrahipun dipunandharaken kangge ngasah nala utawi namung kangge dolanan kemawon. Humor awujud plesetan teka-teki dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor plesetan teka-teki inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi* saha kangge kritik sosial. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Humor awujud plesetan teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi*.

Humor awujud plesetan teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Wonten kalih paraga Bayu Skak ing salebeting video badhe ngandharaken ngengingi “Plesetan IGA”. Kangge nuwuhaken raos lucu, Bayu mlesetaken pesetan iga kanthi cara kepleset.
Bayu : A : Dadi Rek, ‘**Plesetan IGA’ iku..... (Bayu kepleset).**
B : Iku kepleset!
A : Cihuhuhuhu iya lucu kan ya? (Huuuuuu.....)” (Data No. 29)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘Plesetan IGA’ iku..... (Bayu kepleset)’. Dipunwastani humor amargi menika dipunparagakaken kanthi polah saha ekspresi ingkang lucu. Bayu Skak kedahipun ngandharaken ngengingi teges saking ‘Plesetan IGA’, ananging malah Bayu Skak mlesetaken awakipun

piyambak. Saksampunipun menika Bayu Skak ugi ngendika dhumateng para pamiarsa bilih menika kalawau lucu, kados meksa para pamiarsa mastani menika lucu. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan wonten ing inggil kalebet wujud humor.

Humor ing inggil awujud humor plesetan. Dipunsebat humor plesetan amargi Bayu Skak mlesetaken ‘Plesetan IGA’ kanthi cara polah ‘kepleset’. Kedahipun Bayu Skak ngandharaken menapa tegesipun ‘Plesetan IGA’ menika, ananging wonten ing mriki Bayu Skak malah mlesetaken ‘Plesetan IGA’ kanthi cara macak kepleset. Bab menika ingkang ndadosake pethikan ing inggil kalebet humor plesetan.

Humor plesetan ing inggil gadhah jinis humor teka-teki. Bab menika saged dipunwastani mekaten amargi dipunandharaken kanthi cara ingkang samar-samar. Para pamiarsa dipunparingi kaluwesan kangge menggalih piyambak menapa teges saking ingkang sampun dipunandharaken. Bayu Skak ingkang badhe ngandharaken teges saking ‘Plesetan IGA’ ananging Bayu Skak malah polah kepleset menika damel para pamiarsa menggalih rumiyin sakderengipun estu mangertos menapa ingkang dipunkajengaken dening Bayu Skak.

Bayu Skak ngandharaken humor ing inggil menika namung kangge panglipur utawi *rekreasi* kemawon minangka apersepsi nalikanipun badhe mulai video. Bab menika dipuntindakaken kangge mbekta swasana dhumateng arah ingkang *fresh*, dados para pamiarsa dipunkajengaken sampun rumaos bungah wiwit pertama mriksani video.

- 2) Humor awujud plesetan teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge kritik sosial.

Humor awujud plesetan teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge kritik sosial saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak ngandharaken ngengingi '*cabe-cabean*' dhumateng para pamiarsa. Kanthi sengkud Bayu Skak saged damel pamiarsa ngraos *penasaran* ngengingi teges saking '*cabe*'.
 Bayu : "Aku saiki kate njelasna tentang, ya njelasna tithik apa sih *cabe-cabean* iku? **Apa a jenenge *cabe* tapi kok gak pedhes? Nah *cabe-cabean* iku Rek, singkatan dari...**" (Data No. 58)

Pethikan ing inggil menika kalebet humor amargi dipunandharaken kanthi ekspresi saha intonasi ingkang saged damel tiyang sanes gemujeng. Ukara menika, "Apa a jenenge *cabe* tapi kok gak pedhes? Nah *cabe-cabean* iku Rek, singkatan dari...", kalebet pitakenan ingkang ngemu humor, amargi bilih dipunraosaken wangsulan saking pitakenanipun Bayu Skak menika boten gayut. Ateges tembung '*cabe*' wonten ingkang dipunkajengaken wonten ing inggil menika sanes '*cabe*' ingkang gadhah teges 'lombok', ananging tembung '*cabe*' ingkang wonten pethikan ing inggil menika gadhah teges cekakan. Bab menika ingkang ndayani pethikan ukara ing inggil kalebet humor.

Kalebet humor plesetan amargi tembung '*cabe*' wonten ukara ing inggil menika dipunplesetaken dados salah satunggaling cekakan ingkang gadhah teges tebih sanget saking teges tembung '*cabe*'. '*cabe*' ingkang limrahipun ateges 'lombok', dipunplesetaken dados cekakan '*cantik bego*'. Awit saking menika, pethikan humor wonten ing inggil kalebet humor plesetan.

Para pamiarsa dipunkajengaken saged menggalih piyambak menapa ingkang sampun dipunandharaken dening Bayu Skak. Dipunparingaken wekdal

dhumateng para pamiarsa kangge menggalih menapa namanipun ‘*cabe*’ ananging boten pedhes. Saklajengipun Bayu Skak nembe ngendika bilih ‘*cabe*’ wonten ing inggil menika minangka cekakan. Saking titikan menika saged dipunwastani bilih humor plesetan wonten ing inggil gadhah jinis humor teka-teki.

Fungsi ingkang saged dipunpangguhaken wonten pethikan ing inggil inggih menika kangge kritik sosial. Saking andharan ing inggil Bayu Skak badhe caos kritik dhumateng kahanan ingkang nembe kadadosan sakmenika. Bayu Skak ngejak para pamiarsa kangge menggalih wonten menapa ing jaman sakmenika kathah bab ingkang boten sae, mliginipun ngengingi *cabe-cabe*. Kasunyatanipun kathah lare estri enem ingkang dados *cabe-cabe*. Bab menika ingkang ndayani Bayu Skak ngendika kados pethikan ing inggil.

e. Wujud Humor Plesetan Boten Edukatif

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpangguhaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor boten *edukatif* inggih menika jinis humor ingkang boten ngemu *nilai-nilai pendidikan* saha kala-kala jinis humor boten *edukatif* menika paring ajaran ingkang boten sae. Humor awujud plesetan boten *edukatif* wonten salebeting humor plesetan boten *edukatif* inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*.

Humor awujud plesetan boten *edukatif* ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting videonipun ngandharaken babagan panyebab kacilakan wonten ing margi dhumateng pamiarsa. Ananging batangan saking ukaranipun dipunplesetaken.
 Bayu : “Soale Rek 90% kecelakaan ndek dalan iku terjadi *karenaaa..... bojone rabi maneh.*” (Data No.35)

Pethikan ing inggil saged dipunwastani humor amargi menika dipunparagakaken Bayu Skak kanthi cara ingkang lucu. Bilih dipuntingali saking ukara ‘bojone rabi maneh’ menika ketingal lucu amargi ‘bojo’ ingkang kedahipun sampun dados garwanipun tiyang wonten ing pethikan ing inggil dipunandharaken krama malih. Para pamiarsa mestinipun sampun tumemen anggenipun midhangetaken andharan saking Bayu Skak, ananging wonten tengahing andharan malah wonten ukara ingkang boten trep kaliyan tema andharan ingkang dipunandharaken satemah saged damel para pamiarsa ingkang nembe tumemen anggenipun mriksani menika gemujeng. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Menika ugi kalebet humor plesetan amargi Bayu Skak mlesetaken alasan saking panyebab kacilakan wonten ing margi. Wangsulan menika boten trep kaliyan pandangonipun. Boten wonten gegayutanipun antawis kacilakan wonten ing margi kaliyan garwa ingkang rabi malih. Pramila menika ingkang ndayani pethikan ing inggil kalebet humor plesetan.

Humor plesetan menika kalebet jenis humor ingkang boten *edukatif*. Tegesipun humor menika boten ngemu *nilai-nilai edukatif* ingkang saged dipunajaraken dhumateng para pamiarsa. Awit saking menika, humor wonten ing inggil boten gadhah fungsi sanes saksanesipun kangge panglipur utawi *rekreasi*. Kersane boten mbangun swasana ingkang kaku Bayu Skak ngandharaken ngengingi panyebab kacilakan kanthi cara damel plesetan ing inggil menika. Para

pamiarsa ugi saged remen manahipun amargi saged gemujeng nalikanipun mriksani andharan saking Bayu Skak.

f. Wujud Humor Plesetan Wantah

Humor plesetan inggih menika humor ingkang saged dipunanggep dados humor ingkang paling prasaja, paling umum, saha ingkang paling gampang dipunpanggihaken wonten pagesangan padintenan. Jinis humor wantah inggih menika jinis humor ingkang utaminipun dipunandharaken kangge nglucu saha asring dipunpanggihaken ing pawicantenan padintenan. Humor awujud plesetan wantah dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor plesetan wantah namung setunggal inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak kanthi ekspresi ingkang melasi, salebeting videonipun rumaos bilih sedaya ingkang dipunandharaken menika namung kangge ngelokaken tiyang sanes, lajeng bayu sadhar ananging kasadharanipun Bayu boten gayut kaliyan menapa ingkang sampun dipunraosaken sakderengipun.

Bayu : Swara Narator :
 “Dadi pas iku aku paham lha lek sing tak omong iku mau, kabeh sing tak ungkapna gawe ngilokna wong liya. Apa a kok kudu ngilokna? Apa a kudu nggawe atine wong liya lara? Apa a gak ana dalan cek isa nyenengna atine wong liya? Apa a kok mesti ngelek-ngelekne wong liya ae? Dadi detik ikipun aku sadar. Ndek detik ikipun **aku sadar lha lek aku saiki..... luwe durung mangan.**”
 (Data No. 32)

Pethikan ing inggil menika kalebet humor amargi ukara ‘aku sadar lha lek aku saiki..... luwe durung mangan’, menika boten gayut kalihan ukara-ukara ing ngajengipun, satemah menika nuwuhaken raos ingkang lucu saha damel para pamiarsa gemujeng. Sebabipun nalika para pamiarsa sampun tumemen mriksani

andharan saking Bayu jebulipun ukara ingkang pungkasan boten gayut kaliyan ukara sakderengipun.

Pethikan ukara ‘aku sadar lha lek aku saiki..... luwe durung mangan’ menika kalebet wujud humor plesetan. Saged dipunwastani kalebet jenis humor plesetan amargi ukara menika dipunplesetaken saking ukara ingkang saderengipun. Kedahipun ukara ingkang pungkasan saking pethikan ing inggil menika gayut kaliyan ukara sakderengipun. Wonten ing inggil Bayu Skak menggalih kenging menapa piyambakipun asring ngonekaken tiyang sanes ananging pungkasanipun malah Bayu Skak sadhar, sadharipun kemutan bilih dereng dhahar. Bab menika ingkang ndadosaken humor menika kalebet humor plesetan.

Humor plesetan saking pethikan ing inggil kalebet ing jinis humor wantah. Saged dipunwastani humor wantah amargi Bayu Skak ngandharaken pethikan humor menika namung kangge nglucu saha damel para pamiarsa gemujeng. Satemah saged damel para pamiarsa bingah manahipun.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan humor ing inggil inggih menika namung kangge panglipur utawi *rekreasi* boten wonten ancas sanes. Sinaosa pethikan ing inggil kagolong jinis humor andhap ananging menika saged kangge panglipur tiyang ingkang mriksani, satemah para pamiarsa saged pikantuk manah ingkang bungah saksampunipun mriksani video menika.

2. Wujud Humor Malapropis

Wujud humor malapropis wonten ing panaliten menika gadhah mapinten-pinten jinis humor inggih menika wonten jinis humor singkatan, humor seks, saha

humor paribasan. Andharan humor ingkang awujud humor malapropis saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Malapropis Singkatan

Humor malapropis inggih menika humor ingkang dipundamel kanthi cara nyelipaken tembung-tembung tartamtu wonten tengahing wujud basa ingkang sampun mapan kawontenanipun. Jinis humor singkatan inggih menika jinis humor ingkang limrahipun damel singkatan-singkatan enggal saking tembung ingkang sampun mapan kawontenaipun. Humor awujud malapropis singkatan dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor malapropis padintenan inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi* saha kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Wujud humor malapropis singkatan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi*.

Wujud humor malapropis singkatan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur utawi *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting videonipun kanthi raos sengkud ngandharaken ngengingi produk enggalipun ingkang gadhah irah-irahan WMK. Produk menika dipunsade dhumateng para pamiarsa kangge ngatasi sedaya perkawis kuliah.

Bayu : **“W. M. K – Watu Masalah Kuliah.”** (Data No. 44)

Pethikan “W. M. K – Watu Masalah Kuliah” menika kalebet humor amargi saking pethikan wonten ing inggil menika ngemu raos lucu. ‘watu’ ingkang limrahipun dados barang ingkang kirang wonten ginanipun, wonten pethikan ing inggil ‘watu’ dados barang *serbaguna* ingkang saged dipunginakaken kangge

ngatasi sedaya perkawis kuliah. Bab menika ingkang saged damel para pamiarsa gemujeng.

Pethikan ing inggil kalebet model humor malapropis. Saged dipunsebat mekaten amargi Bayu Skak nyelipaken tembung-tembung enggal salebeting cekakan WMK menika. Estunipun WMK menika panci salah satunggaling produk arsitektur ingkang sampun kondang wonten ing negara ngamanca, ananging wonten pethikan ing inggil Bayu Skak mastani bilih WMK menika produk ‘watu’ ingkang saged dipunginakaken kangge ngatasi sedaya perkawis kuliah.

Humor ing inggil ugi kalebet jinis humor singkatan. Dipunwastani humor singkatan amargi Bayu Skak ndamel singkatan utawi cekakan enggal saking tembung ‘WMK’. ‘WMK’ estunipun minangka salah satunggaling produk ngamanca utawi cekakan saking ‘*Waktu Masalah Kuliah*’. Kanthi *kreatif* Bayu Skak ndamel cekakan ingkang lucu kangge paring panglipur.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting pethikan humor ing inggil inggih menika namung kangge panglipur utawi *rekreasi*. Bayu Skak boten gadhah ancas sanes saksanesipun namung badhe caos panglipur kemawon supados saged damel bungah manah para pamiarsa.

2) Wujud humor malapropis singkatan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen.

Wujud humor malapropis singkatan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen saged dipuntingali saking pethikan ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak kanthi raos sengkud salebeting videonipun ngandharaken bilih para pamiarsa ingkang *jomblo* menika *jomblo-jomblo* ingkang nelangsa.
 Bayu : “Kon iki JKT Rek. **J-K-T Jomblo Kenek Tipu, Jomblo Kurang Turu, Jomblo Kandas Tersakiti, Jomblo** liya-liyane wes.” (Data No. 11)

Pethikan ing nggil ngemu humor ingkang awujud ‘J-K-T *Jomblo Kenek Tipu, Jomblo Kurang Turu, Jomblo Kandas Tersakiti*’. Saged dipunwastani humor amargi menika awujud cekakan-cekakan ingkang lucu ngengingi *jomblo*. Temtu kemawon bilih Bayu Skak ngandharaken cekakan saking JKT menika dhumateng para pamiarsa mliginipun ingkang *jomblo* saged nuwuhaken raos lucu saha saged damel gemujeng. Saksanesipun menika, cekakan - cekakan ingkang dipunandharaken dening Bayu Skak menika minangka tembung-tembung ingkang limrah dipunraosaken para *kaum jomblo* utawi tiyang ingkang boten gadhah pacar. Pramila, menika ingkang ndayani pethikan ing inggil kalebet humor.

Awit saking Bayu Skak nyelipaken tembung-tembung enggal wonten salebeting tembung ingkang sampun baku kawontenanipun, humor ing inggil menika kalebet humor malapropis. ‘JKT’ limrahipun cekakan saking ‘Jakarta’ ananging Bayu Skak mastani bilih ‘JKT’ cekakan saking ‘*Jomblo Kenek Tipu, Jomblo Kurang Turu, Jomblo Kandas Tersakiti*’. Bab menika ingkang ndayani pethikan humor ing inggil kalebet humor malapropis.

Humor malapropis ing inggil gadhah jinis humor singkatan. Dipunwastani singkatan amargi humor menika dipunandharaken dening Bayu Skak mawi singkatan-singkatan adhedhasar miturut panyaruwenipun Bayu Skak piyambak. Singkatan ingkang dipungnakaken ugi singkatan ingkang boten limrah, satemah saged nuwuhaken raos gemujeng.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting pethikan humor ing inggil inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe saha pesenipun Bayu Skak dhumateng para pamiarsa ingkang mligiipun *jomblo*. Bayu Skak paring panyaruwe bilih tiyang utawi para pamiarsa menika *jomblo* menika gadhah kahanan ingkang nelangsa amargi keranta-ranta, kenging tipu, saha *jomblo* sanesipun.

b. Wujud Humor Malapropis Seks

Humor malapropis inggih menika humor ingkang dipundamel kanthi cara nyelipaken tembung-tembung tartamtu wonten tengahing wujud basa ingkang sampun mapan kawontenanipun. Jinis humor seks inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun. Sinaosa sedaya ingkang gayut kaliyan seks menika tabu, ananging ing jaman sakmenika kathah tiyang ingkang ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun. Humor awujud malapropis seks dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor malapropis seks inggih menika kangge kritik sosial.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks	: Bayu Skak salebeting videonipun ingkang gadhah irah-irahan “ <i>Cabe-cabean vs Pupuler</i> ” ngandharaken dhumateng para pamiarsa bilih ing jaman sakmenika kathah sanget tiyang estri ingkang ngeler pupunipun.
Bayu	: “Arek-arek saiki lak senengane PUPULER ya, pupu di ler-ler. ” (Data No. 9)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘PUPULER ya, pupu di ler-ler’. Saged dipunwastani humor amargi bilih dipunpriksani utawi dipunmirengaken saged nuwuhaken raos lucu. Tembung ‘pupuler’ ingkang

limrahipun ing basa Indonesia dipunwastani ‘populer’ ingkang gadhah teges misuwur, jebulipun wonten pethikan ing inggil gadhah cekakan ingkang saged damel para pamiarsa gemujeng. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Pethikan ‘PUPULER ya, pupu di ler-ler’ menika kalebet ing wujud humor malapropis. Dipunwastani humor malapropis amargi Bayu Skak nyelipaken tembung-tembung wonten salah satunggaling tembung ingkang sampun baku kawontenanipun. Tembung ‘pupuler’ ing basa Indonesianipun ‘populer’ gadhah teges ‘misuwur’, ananging Bayu Skak mastani bilih ‘pupuler, minangka cekakan ‘pupu di ler-ler’.

Saksanesipun menika, pethikan humor ing inggil ugi kalebet ing jinis humor seks, amargi pethikan humor ing inggil ngginakaken tembung utawi tema ‘pupu’ kangge bahan lawakanipun. Kados ingkang sampun dipunmangertosi bilih ‘pupu’ menika minangka tembung ingkang taksih *tabu* bilih badhe dipundadosaken bahan pawicantenan.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking humor ing inggil inggih menika kangge kritik sosial. Bayu Skak caos kritik kangge lare-lare enem ing jaman sakmenika, mliginipun lare estri ingkang sami remen ngangge ageman ingkang ngepres-ngepres saha kala-kala ngeler pupunipun. Kadadosan ingkang kados menika ingkang damel Bayu Skak damel kritik sosial.

c. Wujud Humor Malapropis Paribasan

Humor malapropis inggih menika humor ingkang dipundamel kanthi cara nyelipaken tembung-tembung tartamtu wonten tengahing wujud basa ingkang

sampun mapan kawontenanipun. Jinis humor paribasan inggih menika jinis humor ingkang limrahipun ndadosaken utawi ngginakaken paribasan minangka bahan lawakanipun. Humor awujud malapropis paribasan dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor malapropis paribasan inggih menika kangge kritik sosial saha kangge ngandharaken panyaruwe utawi pamrayogi.

- 1) Wujud humor malapropis paribasan ingkang gadhah fungsi kangge kritik sosial.

Wujud humor malapropis paribasan ingkang gadhah fungsi kangge kritik sosial saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak ing salebeting videonipun ngandharaken dhumateng para pamiarsa billih misuh ing jaman sakmenika sampun dados padamelan lare enem saben dintenipun.
 Bayu : ***“Tiada hari tanpa misuh.”*** (Data No. 16)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud *‘tiada hari tanpa misuh’* Menika kalebet humor amargi dipunandharaken Bayu Skak kanthi cara ingkang lucu. Wujud sesantipun ugi dipungantos dening Bayu Skak. Limrahipun *‘tiada hari tanpa belajar’* ananging Bayu Skak ngandharaken bilih *‘tiada hari tanpa misuh’*. Saking menika ketinggal bilih wonten tembung ingkang digantos ugi tembungipun gadhah teges ingkang tebih kaliyan tembung aslinipun. Bab menika ingkang ndadosaken prthikan ing inggil kalebet humor.

Pethikan ing inggil kalebet humor ingkang wujudipun malapropis. Tegesipun, Bayu Skak nyelipaken tembung enggal salebeting sesanti bakunipun. Pethikan ing inggil menika minangka wujud malapropis saking *‘tiada hari tanpa*

belajar'. Kangge nuwuhaken raos lucu lajeng Bayu Skak ngginakaken sesanti kalawau ananging nggantos tembung '*belajar*' kaliyan 'misuh'.

Saking pethikan ing inggil saged dipunmangertosi bilih humor malapropis menika gadhah jinis humor paribasan. Dipunwastani paribasan amargi humor menika anggenipun ngandharaken ngginakaken salah satunggaling paribasan ing basa Indonesia ingkang estunipun '*tiada hari tanpa belajar*'.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan wonten ing inggil inggih menika kangge kritik sosial. Bayu Skak caos kritik sosial utaminipun kangge lare-lare enem ingkang remen misuh, amargi ing saben dintenipun lare-lare enem ingkang remen misuh menika mesti misuh menapa kemawon kahanipun. Badhe seneng, bungah, susah, sayah, menapa kemawon mesti misuh. Saking kathah pisuhan kalawau ingkang mbedakaken inggih menika intonasi saha pisuhan ingkang dipunginakaken.

- 2) Wujud humor malapropis paribasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pamrayogi.

Wujud humor malapropis paribasan ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken panyaruwe utawi pamrayogi saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak kanthi raos sengkud ing salebeting videonipun ngandharaken dhumateng para pamiarsa bilih kedahipun tanpa tiyang estri tiyang jaler boten badhe nangis utawi sedih.
 Bayu : "Dadi ta Rek sing paling bener iku ya **No Arek Wedok No Cry**."
 (Data No. 53)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud '*No Arek Wedok No Cry*'. Menika dipunwastani humor amargi owah saking wujud aslinipun. Wonten ing aslinipun, tembung 'arek wedok' menika estunipun dipungantos tembung

‘*woman*’, ananging wonten pethikan ing inggil Bayu Skak ngandharaken kaliyan tembung ‘arek wedhok’ menika ingkang damel pamiarsa gemujeng. Menapa malih Bayu Skak nembangaken menika kanthi ekspresi ingkang lucu.

Saking pethikan ing inggil saged dipunmangertosi bilih menika wujudipun humor malapropis. Saged dipunwastani mekaten amargi Bayu Skak nyelipaken utawi nggantos tembung ‘*woman*’ kaliyan tembung ‘arek wedok’ ing ukara baku ‘*No Arek Wedok No Cry*’. Para pamiarsa mliginipun lare enem mestinipun boten kaget utawi boten bingung malih nalikanipun Bayu Skak ngandharaken humor menika. Amargi humor menika estunipun minangka salah satunggaling tembang saking *penyanyi* Bob Marley.

Saking pethikan ing inggil saged dipunmangertosi bilih humor malapropis menika gadhah jinis humor paribasan. Dipunwastani paribasan amargi humor menika ngginakaken paribasan Inggis kangge nuwuhaken raos lucunipun. Bayu Skak ngowahi kawontenan paribasan ‘*No Woman No Cry*’ dados ‘*No Arek Wedok No Cry*’

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan wonten ing inggil inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen. Bayu Skak caos caos panyaruwe utawi pesen dhumateng lare-lare enem mliginipun ingkang jaler supados ampun nglokro bilih dereng gadhah pacar, amargi miturutipun Bayu Skak, lare estri menika namung nyusahaken kemawon.

3. Wujud Humor Silap Lidhah

Wujud humor silap lidhah wonten ing panaliten menika gadhah mapinten-pinten jinis humor inggih menika wonten jinis humor wantah, saha humor boten

edukatif. Andharan humor ingkang awujud humor silap lidhah saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Silap Lidhah Wantah

Humor silap lidhah inggih menika humor ingkang dipundamel kanthi cara ngolah tembung, biasanipun ngolah tembung ingkang limrahipun nglibataken wujud basa ingkang sami swaranipun. Bilih dipunswarakaken banter saha seru saged nuwuhaken *kerancuan* amargi asring wonten *pertukaran bunyi*. Jinis humor wantah inggih menika jinis humor ingkang utaminipun dipunandharaken kangge nglucu saha asring dipunpanggiaken ing pawicantenan padintenan. Humor awujud silap lidhah wantah dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor silap lidhah wantah inggih menika kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, kangge panglipur saha *rekreasi*, kanggae ngandharaken perkawis ingkang ewet, saha kangge mujudaken kawicaksanan utaei *penyegaran*.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres saged dipuntingali saking andharan ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak kanthi raos ingkang sengkud ngandharaken bilih piyambakipun boten purun ngurusi gesangipun para pamiarsa, amargi miturut piyambakipun menika gesangipun tiyang piyambak-piyambak.

Bayu : Lha la pa kate gendheng e ngurusi uripmu he, **urip-uripmu ya urip-uripmu dhewe**, lha la pa aku ngurusi, he?” (Data No. 1)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘urip-uripmu ya urip-uripmu dhewe’. Pethikan menika kalebet humor amargi Bayu Skak anggenipun ngandharaken ngangge ekspresi saha intonasi ingkang lucu. Estunipun anggenipun ngandharaken tembung ‘uripmu’ menika sepisan kemawon sampun cekap, ananging dening Bayu Skak dipunambali makaping-kaping satemah menika ingkang damel para pamiarsa gemujeng.

Humor ing inggil menika kalebet wujud humor silap lidhah. Dipunwastani kalebet humor silap lidhah amargi ngolah tembung ‘uripmu’ saha dipunswarakaken banter utawi seru satemah nuwuhaken *kerancuan* amargi wonten *pertukaran bunyi*. Tembung ‘uripmu’ dipunambali langkung saking kaping setunggal. Bab menika nyebabaken tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha rancu.

Jinis humor saking pethikan ing inggil inggih menika humor wantah, amargi Bayu Skak ngandharaken menika utaminipun gadhah maksud kangge damel tiyang sanes utawi para pamiarsa menika gemujeng. Jinis humor menika arupi jinis humor ingkang asring dipunginakaken wonten padintenan dialek Jawa Timuran.

Wujud Humor silap lidhah ing inggil gadhah fungsi kangge caos kasadharan dhumateng tiyang sanes bilih tiyang sanes dereng temtu leres. Bayu Skak ngendika dhumateng para pamiarsa bilih Bayu Skak boten badhe ngurusi gesangipun para pamiarsa. Miturutipun Bayu Skak gesangipun Bayu Skak inggih

Bayu Skak ingkang ngurusi, saha gesangipun para pamiarsa ugi pamiarsa piyambak ingkang ngurusi.

- 2) Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha *rekreasi*.

Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting videonipun maragakaken model kanca ingkang boten sae. Dhumateng para pamiarsa Bayu Skak caos tuladha ngengingi kanca ingkang sae saha kanca ingkang boten sae.
 Bayu Skak : “Wes **gak nduwe dhuwik gak nduwe dhuwik**. Sik aku ngentas karak, udan iki udan udan.....” (Data No. 13)

Pethikan wonten ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘gak nduwe dhuwik gak nduwe dhuwik’. Pethikan menika kalebet humor amargi dipunparagakaken Bayu Skak kanthi cara ingkang lucu saha dipunsarengi kaliyan intonasi Bayu Skak ingkang banter menika ingkang nambahi raos lucu. Saksanesipun menika ukara ‘gak nduwe dhuwik gak nduwe dhuwik’ menika dados kagabung-gabung anggenipun mocapaken. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil kawastanan humor.

Humor ing inggil menika wujudipun humor silap lidhah. Dipunwastani kalabet humor silap lidhah amargi ngolah ukara ‘gak nduwe dhuwik’ saha dipunswarakaken banter utawi seru satemah nuwuhaken *kerancuan* amargi wonten *pertukaran bunyi*. Ukara ‘gak nduwe dhuwik’ dipunambali langkung saking kaping setunggal. Menika nyebabaken tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha *rancu*. Satemah ingkang dipunmirengaken dados ‘gak dhedhek gak dhedhek’.

‘nol’ ingkang kathah. Saksanesipun menika anggenipun ngandharaken, Bayu Skak ngginakaken ekspresi saha intonasi ingkang lucu satemah menika ingkang damel sedaya pamiarsa gemujeng.

Humor ing inggil menika wujudipun humor silap lidhah. Dipunwastani kalabet humor silap lidhah amargi ngolah tembung ‘nol’ saha dipunswarakaken banter utawi seru satemah nuwuhaken *kerancuan* amargi wonten *pertukaran bunyi*. Tembung ‘nol’ dipunambali langkung saking kaping setunggal. Menika nyebabaken tembung ‘nol’ dados setunggal tembung ingkang boten saged kapisahaken. Bilih dipunswarakaken kados ‘nolonolonolonolonol.....’ menika damel tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha *rancu*, satemah nuwuhaken raos lucu.

Jinis humor saking pethikan ing inggil inggih menika humor wantah, amargi humor ingkang kados menika asring sanget modelipun dipunpanggihaken ing pawicantenan saben dintenipun. Tuladhanipun kadosta tiyang ingkang sadayan kaos wonten Malioboro bilih nawakaken kaosipun kanthi ngendika ‘blong oblong oblong kaos oblong’. Saksanesipun menika, Bayu Skak ngandharaken pethikan humor ing inggil utaminipun kangge nuwuhaken raos lucu saha ndamel para pamiarsa gemujeng.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting pethikan ing inggil inggih menika kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet ngengingi tiyang estri. Gayut kaliyan konteksipun, Bayu Skak ngandharaken bilih tiyang estri ing dunya menika namung wonten sekedhik, saking sekedhikipun saha ewetipun ngitung

cacahipun anggenipun ngandharaken, Bayu Skak ngendika mawi angka ‘nol’ ingkang kathah sanget

- 4) Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan saha *panyegaran*.

Wujud humor silap lidhah wantah ingkang gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan saha *panyegaran* saged dipuntingali saking pethikan ing andhap menika.

Konteks : Salebeting video, Bayu Skak dados paraga *fans alay* ingkang remen sanget kaliyan ingkang namanipun girlband milai saking rok cekak ngantos dumugi rok ingkang dawa.
 Bayu : “Aku seneng *girlband-girlband* iku mulai sing **katoke cekak katoke dawa, roke cekak roke dawa** aku sueenengg kabeh.”
 (Data No. 6)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘katoke cekak katoke dawa, roke cekak roke dawa’. Pethikan menika dipunwastani humor amargi nuwuhaken raos lucu bilih Bayu Skak maragakaken dados *fans alay*. Gayut kaliyan konteks andharanipun Bayu Skak menika badha nedahaken bilih Bayu Skak remen sedaya girlband, ananging saking remenipun Bayu Skak kaliyan *girlband* anggenipun Bayu Skak ngandharaken dados kados pethikan ing inggil. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil saged dipunwastani humor.

Humor ing inggil menika wujudipun humor silap lidhah. Dipunwastani kalabet humor silap lidhah amargi ngolah tembung tembung saha ukara saking ‘katoke cekak katoke dawa, roke cekak roke dawa’ dipunswarakaken banter utawi seru satemah nuwuhaken *kerancuan* amargi wonten *pertukaran bunyi*. Tembung-tembung ‘katoke’, ‘cekak’, ‘dawa’, ‘roke’ dipunambali langkung saking kaping

setunggal. Bab menika damel tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha *rancu*, satemah nuwuhaken raos lucu.

Jinis humor saking pethikan ing inggil inggih menika humor wantah, amargi humor ingkang kados menika asring sanget modelipun dipunpanggihaken ing pawicantenan saben dintenipun. Pawicantenan antawisipun anggota kaluarga, kanca raket, saha sanes-sanesipun. Saksanesipun menika, Bayu Skak ngandharaken pethikan humor ing inggil utaminipun kangge nuwuhaken raos lucu saha ndamel para pamiarsa gemujeng.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan humor ing inggil inggih menika kangge *pembijakan* saha *penyegaran*. Wontenipun masarakat ingkang sarujuk saha boten sarujuk kaliyan *boyband-girlband* ingkang ndhasari Bayu Skak damel video menika. Gayut kaliyan konteks menika, Bayu Skak badhe paring *pembijakan* saha *penyegaran* mliginipun kangge masarakat ingkang sarujuk kaliyan kawontenan *girlband*. Bab menika katindakaken amargi masarakat ingkang sarujuk menika asring angsal omongan boten sae, awit saking menika Bayu Skak caos *pembijakan* saha *penyegaran* kangge nyengkuyung kawontenan *boyband-girlband*.

b. Wujud Humor Silap Lidhah Boten Edukatif

Humor silap lidhah inggih menika humor ingkang dipundamel kanthi cara ngolah tembung, biasanipun ngolah tembung ingkang limrahipun nglibataken wujud basa ingkang sami swaranipun. Bilih dipunswarakaken banter saha seru saged nuwuhaken *kerancuan* amargi asring wonten *pertukaran bunyi*. Jinis humor boten *edukatif* inggih menika jinis humor ingkang boten ngemu *nilai-nilai*

pendidikan saha kala-kala jinis humor boten *edukatif* menika paring ajaran ingkang boten sae. Fungsi ingkang wonten salebeting humor silap lidhah boten *edukatif* inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting video dipuncariyosaken dangu boten pethuk kancanipun, lajeng nalikanipun pethuk Bayu Skak rumaos seneng saha ngendika “Janc*k Kon, C*k” dhumateng kancanipun.
 Bayu : “**Janc*k Kon, C*k.**” (Data No. 15)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘Janc*k Kon, C*k’. Menika kalebet humor amargi ekspresi saha intonasi Bayu Skak ingkang lucu satemah saged damel para pamiarsa gemujeng. Tembung ‘janc*k’ menika saged nuwuhaken raos lucu amargi dipunandharaken Bayu kangge ngraketaken kekancanipun boten malah kangge raos duka.

Humor ing inggil menika wujudipun humor silap lidhah. Dipunwastani kalabet humor silap lidhah amargi ngolah tembung ‘janc*k’ saha dipunswarakaken banter utawi seru satemah nuwuhaken *kerancuan* amargi wonten *pertukaran bunyi*. Tembung ‘janc*k’ dipunambali langkung saking kaping setunggal. Bab menika nyebabaken tiyang ingkang midhangetaken boten jelas saha *rancu*, satemah nuwuhaken raos lucu.

Jinis humor saking pethikan ing inggil inggih menika humor boten *edukatif*, amargi Bayu Skak ngandharaken menika kathi raos boten peduli kaliyan ingkang dipunraosaken tiyang sanes. Bayu Skak wonten salebeting adegan menika ngginakaken basa ingkang boten paring *nilai edukatif*, sinaosa tembung ‘c*k’ menika ugi saged kangge nuwuhaken raos akrab dhumateng kancanipun ingkang

dangu boten kepanggih. Ananging basa ingkang dipunginakaken menika kalebet basa ingkang boten *edukatif*.

Fungsi ingkang kapanggihaken saking pethikan humor ing inggil inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*. Bayu Skak ngandharaken humor ing inggil namung kangge caos panglipur dhumateng para pamiarsa. Sinaosa ppethikan humor menika sadhis ananging bilih boten dipunpunpenggalih menika malah nuwuhaken raos lucu ugi saged damel manah bungah amargi saged gemujeng.

4. Wujud Humor Jargon

Wujud humor jargon wonten ing panaliten menika gadhah kalih jinis humor inggih menika wonten jinis humor sadhis saha humor walikan. Andharan humor ingkang awujud humor jargon saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Jargon Sadhis

Humor jargon inggih menika humor ingkang kathah dipuntindhakaken masarakat ingkang wujudipun arupi jargon-jargon basa. Limrahipun jargon menika mingka basa ingkang khas dipunginakaken salebeting kelompok tartamtu. Jinis humor sadhis inggih menika jinis humor ingkang boten peduli dhumateng raos welas asih, kasar, saha sereng. Humor awujud jargon sadhis dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor jargon sadhis inggih menika kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Salebeting video ingkang gadhah irah-irahahan ‘Mesoh’ Bayu Skak ngandharaken pisuhan lare enem ingkang dipuninggrisaken kersane langkung ‘*gaul*’.

Bayu : **“*Your eyes ripped: matamu suwek!*”** (Data No. 17)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘*Your eyes ripped: matamu suwek!*’. Pethikan menika saged dipunwastani humor amargi gadhah teges ingkang lucu. Kersanipun *gaul* anggenipun misuh lajeng dipuninggrisaken, satemah damel tiyang ingkang midhangetaken menika saged gemujeng, menapa malih salebeting video Bayu Skak maragakaken caranipun mocapaken ‘*Your eyes ripped: matamu suwek!*’. Bab menika ingkang ndayani pethikan ing inggil kalebet humor.

Pethikan ing inggil gadhah wujud humor jargon, ateges pethikan ing inggil menika minangka basa jargon ingkang dipunginakaken salebeting kelompok lare enem ing tlatah Jawa Timuran. Wonten ing tlatah Jawa Timuran, pisuhan ingkang dipuninggrisaken menika sampun limrah sanget kawontenanipun. Pisuhan ‘*Your eyes ripped*’ menika tuwuh saking pisuhan jawi khas Jawa Timuran inggih menika ‘matamu suwek’.

Jinis humor saking pethikan ing inggil inggih menika humor sadhis, amargi Bayu Skak ngandharaken menika kathi raos boten peduli kaliyan tiyang sanes. Pethikan humor ing inggil menika kalebet pisuhan ingkang dipunandharaken kangge caos raos duka. Saksanesipun menika, Bayu Skak ugi ngginakaken intonasi saha basa ingkang kasar kangge ngandharaken humor menika.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting pethikan humor ing inggil inggih menika kangge caos kasadharan bilih misuh-misuh kados mekaten boten sae. Misuh ngangge Basa Jawi kemawon menika keraos kasaripun menapa malih

ngangge Basa Inggris ingkang boten sedaya tiyang mangertos tegesipun. Bayu Skak ugi badhe paring kasadharan bilih misuh menika sanes kegiatan sae, saha menika kedah dipunkirangi awit sekedhik-sekedhik nilai sakmenika.

b. Wujud Humor Jargon Walikan

Humor jargon inggih menika humor ingkang kathah dipuntindhakaken masarakat ingkang wujudipun arupi jargon-jargon basa. Limrahipun jargon menika mingka basa ingkang khas dipunginakaken salebeting kelompok tartamtu. Jinis humor walikan inggih menika jinis humor ingkang ngginakakan basa walikan utawi basa malangan. Fungsi ingkang wonten salebeting humor jargon walikan inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen.

Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak ngandharaken dhumateng para pamiarsa bilih piyambakipun sms pacaripun ananging balesan sms saking pacaripun namung ‘Y’ kemawon.
 Bayu : “Apa lek gak ngono Kon sms **ojobmu**.” (Data No. 37)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud tembung ‘ojobmu’. Pethikan menika saged dipunwastani humor amargi bilih dipungayutaken kontesipun saged nuwuhakan raos lucu. Bayu Skak ngandharaken bilih piyambakipun sms *mesra* dhumateng pacaripun ananging wangsulanipun namung ‘Y’ kemawon ingkang ateges ‘YA’. Saksampunipun nampi wangsulan menika Bayu Skak lajeng nangis saha polah ingkang lucu sanget. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Pethikan humor ing inggil kalebet humor jargon, amargi tembung ‘ojob’ menika minangka basa walikan ingkang misuwur salebeting kelompok masarakat

Jawa Timur. Tembung ‘ojob’ menika walikan saking tembung ‘bojo’. Gayut kaliyan konteksipun, ‘ojob’ ingkang dipunkajengaken pethikan ing inggil inggih menika ‘pacar’ sanes ‘bojo’ wonten teges estunipun. Bab menika saged kadadosan amargi lare-lare enem Jawa Timur sampun limrah nyebat ‘pacar’ menika kanthi tembung ‘ojob’.

Humor jargon menika gadhah jinis humor walikan. Saged dipunwastani mekaten amargi tembung ‘ojob’ menika kalebet basa walikan Malang ingkang tegesipun ‘bojo’. Anggenipun malik basa menika adhedhasar aturan ingkang sampun wonten wiwit rumiyin. Menawi limrahipun maos menika saking ngiwa lajeng nengen, ing basa walikan menika anggenipun waos sipunwalik saking tengen lajeng ngiwa. Utawi saged dipunwastani maosipun saking wingking.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting humor jargon teka-teki inggih menika kangge paring panyaruwe dhumateng para pamiarsa mliginipun ingkang sampun gadhah pacar supados bilih mangsuli sms saking pacaripun ampun cekak aos. Saksanesipun menika kedah dipunwangsuli mawi wangsulan ingkang sae supados boten damel tiyang sanes gerah penggalih.

5. Wujud Humor Estetis

Wujud humor estetis wonten ing panaliten menika gadhah kalih jinis humor inggih menika wonten jinis humor politis saha humor parikan. Andharan humor ingkang awujud humor estetis saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Estetis Politis

Humor estetis inggih menika wujud humor ingkang dipunramtam kanthi nggatosaken purwakanthinipun saha limrahipun asring kapanggihaken ing

kapreluan *bisnis komersial* utawi *iklan*. Jinis humor politis inggih menika jinis humor ingkang ngginakaken tema politik kangge lawakanipun. Humor awujud estetis politis dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor estetis politis inggih menika kangge kritik sosial. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Salebeting videonipun ingkang gadhah irah-irahan “*Safety Riding*” Bayu Skak ngandharaken menapa ingkang sakmenika asring kadadosan ing Indonesia dhumateng para pamiarsa.
 Bayu : “Kuning iku nambah gas kudu cepet soale selak abang. Terus lek abang, lhoh iki kan Indonesia, **merah itu berani putih itu suci**. Dadi abang ya kudu melaju cepat ae kudu melaju kudu melaju.”
 (Data No. 34)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘merah itu berani putih itu suci’. Pethikan menika saged dipunwastani humor amargi bilih dipuntingali saking konteksipun katingal lucu. Bayu Skak ngiritik salah satunggaling kahanan *lalu lintas* ing Indonesia babagan lampu bangjo. Sesanti ing inggil kedahipun dipunginakaken kangge mastani makna saking gendhera, ananging sesanti menika ugi dipunginakaken tiyang Indonesia nalikanipun badhe nyebrang margi. Kedahipun abrit menika mandheg ananing ing konteksipun dipunsebaten bilih abrit menika malah mlampah cepet.

Humor ing inggil awujud humor estetis, amargi pethikan ‘merah itu berani putih itu suci’ menika kalebet sesanti basa Indonesia ingkang dipunginakaken kangge maknani *Sang Merah Putih*. Beda kaliyan makna estunipun, ing jaman sakmenika kathah tiyang Indonesia ingkang ugi maknani menika kangge lampu bangjo.

Saking wujud humor estetis saged kapanggihaken jinis humor politis. Saged dipunsebat humor politis amargi humor menika ngrembag ngengingi bab politik.

Bayu Skak ngrembag bab politik mliginipun babagan *safety riding* utaminipun ngengingi cara para masarakat maknanani lampu bangjo, kamangka ing kasunyatanipun taksih kathah tiyang ingakang kirang nggatosaken cara nitih kendharaan ingkang sae saha leres.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting pethikan humor ing inggil inggih menika kangge kritik dhumateng masarakat nalikanipun nitih kendharaan. Kathah tiyang ingkang boten nggatosaken tandha-tandha *lalu lintas*. Ngengingi lampu bangjo kemawon kathah tiyang bilih lampunipun kuning nambah cepetipun kendharaan. Menapa malih bilih sampun abrit malah tansaya cepet anggenipun nitih. Bab menika ingkang ndayani Bayu Skak kangge damel kritik sosial mawi videonipun.

b. Wujud Humor Estetis Parikan

Humor estetis inggih menika wujud humor ingkang dipunramtam kanthi nggatosaken purwakanthinipun saha limrahipun asring kapanggihaken ing kapreluan *bisnis komersial* utawi *iklan*. Jinis humor parikan inggih menika salahsatunggaling jinis humor ingkang ngginakaken seni parikan kangge bahan lawakanipun. Humor awujud estetis parikan dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor estetis parikan inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen ugi panglipur saha *rekreasi*. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Wujud humor estetis parikan ingkang gadhah fungsi kangge caos panyaruwe utawi pesen.

Wujud humor estetis parikan ingkang gadhah fungsi kangge caos panyaruwe utawi pesen saged dipuntingali saking pethikan ing andhap menika.

Konteks : Salebeting videonipun Bayu Skak wonten *animasi* gambar Gubernur Jawa Timur inggih menika Pakdhe Karwo ingkang ngandharaken parikan kangge lare-lare sekolah.
 Bayu : **“Le, budhal sekolah numpak helikopter, lha lek kepingin munggah ya sinau sing pinter.”** (Data No. 3)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud parikan ‘Le, budhal sekolah numpak helikopter, lha lek kepingin munggah ya sinau sing pinter’. Menika saged dipunwastani humor amargi bilih dipuntingali saking larik sampiranipun ingkang ‘budhal sekolah numpak helikopter’ menika katingal mokal. Limrahipun menawi sekolah menika nitih sepeda, montor, utawi mobil, ananging wonten pethikan ing inggil dipunsebataken nitih helikopter. Saksanesipun menika ingkang damel lucu inggih menika *animasi* gambar gubernur ingkang dipundamel saking foto lajeng ingkang dipunobahaken namung tuthukipun kemawon. Bab menika ingkang ndadosaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Humor ing inggil gadhah wujud humor estetis, amargi pethikan humor ing inggil menika awujud parikan. Parikan menika temtu kemawon gadhah purwakanthi. Purwakanthi saking pethikan ing inggil inggih menika wontenipun swara ingkang sami sakwingkinge tembung ‘sekolah’ kaliyan ‘mungguh’ saha tembung ‘helikopter’ kaliyan ‘pinter’. Awit saking wontenipun purwakanthi menika, pethikan humor ing inggil kalebet humor estetis.

Humor ing inggil arupi parikan, menika minangka salah satunggaling asil saking kesenian, awit saking menika humor ing inggil kalebet humor parikan.

Parikan kalebet humor kesenian literatur. Tegesipun menika kalebet salah satunggaling humor kesenian Jawi ingkang arupi karya sastra.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting humor estetis kesenian ing inggil inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen dhumateng pamiarsa mliginipun lare-lare enem ingkang taksih sekolah supados sinau kersanipun pinter, menawi sampun pinter samangke saged minggah wonten kelas ing inggilipun. Pesen menika ugi saged kangge para tiyang sepuh supados paring ajar putra-putrinipun supados sinau ingkang sregep.

- 2) Wujud humor estetis parikan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha *rekreasi*.

Wujud humor estetis parikan ingkang gadhah fungsi kangge panglipur saha *rekreasi* saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Salebeting videonipun Bayu Skak *ngrayu* tiyang estri kanthi gaya ingkang kemaki lajeng nembang *Mata Indah Bola Pimpong*.
 Bayu : ***“Mata indah bola pimpong, masihkah kau kosong.”*** (Data No. 56)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘*Mata indah bola pimpong, masihkah kau kosong*’. Saged dipunwastani humor amargi dipunandharaken Bayu Skak kanthi ekspresi ingkang kemaki nalikanipun Bayu Skak *ngrayu* tiyang estri. Ekspresi Bayu Skak menika ingkang damel gemujeng. Saksanesipun menika saking pethikan ing inggil ugi lucu anggenipun ngandharaken soca ingkang endah menika kados bal pimpong, lajeng pungkasanipun namung badhe nyuwun pirsapa menapa taksih kosong utawi menapa dereng gadhah pacar. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil dipunwastani humor.

Humor ing inggil gadhah wujud humor estetis, amargi pethikan humor ing inggil menika awujud parikan. Parikan menika temtu kemawon gadhah purwakanthi. Purwakanthi saking pethikan ing inggil inggih menika wontenipun swara ingkang sami sakwingkinge tembung ‘*indah*’ kaliyan ‘*masihkah*’ saha tembung ‘*pingpong*’ kaliyan ‘*kosong*’. Awit saking wontenipun purwakanthi menika, pethikan humor ing inggil kalebet humor estetis.

Humor ing inggil arupi parikan, menika minangka salah satunggaling asil saking kesenian, awit saking menika humor ing inggil kalebet humor parikan. Parikan kalebet humor kesenian literatur. Tegesipun menika kalebet humor kesenian Jawi ingkang arupi karya sastra.

Fungsi ingkang kapanggihaken ing pethikan humor inggih menika namung kangge panglipur para pamiarsa kemawon boten wonten ancas sanesipun. Kanthi cara nembang sinambi ngrayu tiyang estri kanthi polahipun ingkang lucu menika Bayu Skak sampun saged damel pamiarsa gemujeng saha dados remen manahipun.

6. Wujud Humor Konotatif

Wujud humor konotatif wonten ing panaliten menika gadhah sekawan jinis humor inggih menika wonten jinis humor boten *edukatif*, humor teka-teki, humor parikan, saha humor seks. Andharan humor ingkang awujud humor konotatif saged dipunwaos ing ngandhap menika.

a. Wujud Humor Konotatif Boten Edukatif

Humor konotatif inggih menika kreatifitas abebasa ingkang anggenipun ngandharaken mawi maneka warni wujud pocapan ingkang gadhah makna

pragmatis imperatif. Tegesipun *pragmatis imperatif* inggih menika paring perintah dhumateng tiyang sanes kangge nindakaken pakaryan mawi tuturan ingkang boten langsung. Dene Jinis humor boten *edukatif* inggih menika jinis humor ingkang boten ngemu *nilai-nilai pendidikan* saha kala-kala jinis humor boten *edukatif* menika paring ajaran ingkang boten sae. Fungsi ingkang wonten salebeting humor konotatif boten *edukatif* inggih menika kangge kritik sosial. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting videonipun kanthi radi duka ngandharaken dhumateng pamiarsa bilih korea menika njelehi kanthi tembung ‘janc*k’.
 Bayu : “Dadi ya Rek, **aku gak ngomong lho lek Korea iku janc*k lho ya.**” (Data No. 7)

Pethikan humor ing inggil ngemu humor ingkang awujud ukara ‘aku gak ngomong lho lek Korea iku janc*k lho ya’. Pethikan menika saged dipunsebat humor amargi gayut kaliyan konteksipun. Estunipun Bayu Skak kanthi cara ingkang mekaten sampun ngandharaken bilih Korea menika janc*k, ananging Bayu Skak salebeting videonipun ngendika bilih piyambakipun boten ngandharaken bilih Korea menika njelehi. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan wonten ing inggil dipunwastani humor.

Humor ingkang tuwuh saking pethikan ing inggil menika humor konotatif. Saged dipunwastani humor konotatif amargi menika dipunandharaken Bayu Skak kangge ngajak para pamiarsa supados mikir bilih Korea menika njelehi. Swalikipun kangge nuwuhaken konotatifipun Bayu Skak malah ngendika bilih piyambakipun boten ngendika bilih korea menika janc*k utawi njelehi. Kamangka para pamiarsa mangertos bilih Korea menika njelehi inggih saking Bayu Skak piyambak.

Humor konotatif menika gadhah jinis humor boten *edukatif* amargi Bayu Skak mastani Korea menika janc*k utawi njelehi. Bayu Skak ngendika mekaten tanpa tedheng aling-aling, tanpa raos welas asih, saha boten nggatosaken manahipun tiyang ingkang remen kaliyan menapa kemawon ingkang gayut kaliyan Korea. Saksanesipun menika, pethikan humor ing inggil boten ngemu *nilai-nilai pendidikan* saha paring ajaran ingkang boten sae.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting humor konotatif sadis ing inggil inggih menika kangge kritik sosial. Bayu Skak badhe paring kritik kangge kahanan sosial ingkang nembe kadadosan ing jaman sakmenika. Gayut kaliyan konteksipun, Bayu Skak dhasaripun boten remen kaliyan Korea. Amargi Bayu Skak gadhah panganggep bilih Korea menika njelehi.

b. Wujud Humor Konotatif Teka-Teki

Humor konotatif inggih menika kreatifitas abebasa ingkang anggenipun ngandharaken mawi maneka warni wujud pocapan ingkang gadhah makna *pragmatis imperatif*. Tegesipun *pragmatis imperatif* inggih menika paring perintah dhumateng tiyang sanes kangge nindakaken pakaryan mawi tuturan ingkang boten langsung. Jinis humor teka-teki inggih menika jinis humor ingkang dipunandharaken kanthi cara ingkang samar-samar, limrahipun dipunandharaken kangge ngasah nala utawi namung kangge dolanan kemawon.

Humor awujud konotatif teka-teki dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor konotatif teka-teki inggih menika kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet saha kangge mujudaken kawicaksanan saha

penyegaran. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Humor awujud konotatif teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet.

Humor awujud konotatif teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Salebeting video, Bayu Skak maragakaken tiyang ingkang nembe nitih montor lajeng wonten swara narator ingkang ngandharaken dhumateng pamiarsa bilih motor ingkang dipuntunggangi Bayu Skak menika montor ingkang sae sanget.

Bayu : **“Kon elek, ruwet ae bingung pacaran, jok mburi mesti kosong, numpaka iki.** *Yamaha* memperkenalkan, Sepeda sing mbois dhewe, empuk ndek gronjalan, bane isa muter, uwapik wis pokoke.” (Data No. 36)

Pethikan ing inggil menika ngemu humor ingkang awujud ‘Kon elek, ruwet ae bingung pacaran, jok mburi mesti kosong, numpaka iki’. Pethikan menika saged dipunsebat humor amargi ngginakaken susunan tembung-tembung ingkang lucu. Kahanan ingkang dipunandharaken menika mingangka kahananipun lare enem ingkang sami dipunraosaken Bayu Skak. Bayu Skak promosi montor kanthi cara mastani tiyang sanes ingkang ‘elek’ saha ‘ruwet’ menika jok wingking montoripun mesti kosong. Bab-bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil kagolong humor.

Humor ing inggil gadhah wujud humor konotatif. Tegesipun Bayu Skak kanthi cara alus ingkang boten langsung caos ajakan tiyang ingkang elek saha ruwet bingung pacaran supados nitih montor menika. Saking menika katingal

bilih Bayu Skak paring printah boten langsung, satemah menika ingkang nyebabaken humor ing inggil kalebet humor konotatif.

Humor konotatif ing inggil jinisipun humor teka-teki amargi anggenipun Bayu Skak ngandharaken jinis motoripun damel para pamiarsa menggali kados pundi montor ingkang kados menika saged damel pagesangan langkung sae. amargi bilih dipuntingali montor menika kados montor limrahipun. Menika ingkang nyebabaken humor ing inggil kalebet humor teka-teki.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking humor ing inggil inggih menika kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet ngengingi lare enem ingkang galau boten gadhah pacar. Utaminipun lare jaler ingkang gadhah kekirangan. Bayu Skak caos solusi saking perkawis ingkang ewet menika kanthi wujud montor menika.

- 2) Humor awujud konotatif teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*.

Humor awujud konotatif teka-teki ingkang gadhah fungsi kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran* saged dipuntingali saking pethikan ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak salaebeting videonipun maragakaken dados *sales* saking perusahaan Bay Bay Shopping ingkang mromosikaken produk enggalipun. Produk enggal Bayu Skak menika gadhah nama WMK utawi Watu Masalah Kuliah ingkang trep sanget kangge ngatasi sedaya perkawis kuliah.

Bayu : **“Aja gelisah Kon mahasiswa mahasiswi, saiki ana terobosan terbaru sing bakal ngguncangno duniamu. Ucapkan ‘halo’ nang..... ‘WATU MASALAH KULIAH’ (Data No. 45)**

Pethikan ing inggil menika saged dipunwastani humor amargi dipunandharaken Bayu Skak kanthi ekspresi saha intonasi ingkang lucu. Bayu

Skak ngandharaken ngengingi produk enggalipun ingkang arupi watu ananging saged dipunginakaken kangge ngatasi sedaya perkawis kuliah. Limrahipun watu menika namung watu kemawon ingkang boten saged kangge mawarni-warni fungsipun. Wonten ing konteksipun Bayu Skak ngginakaken watu kangge produk *serba-bisa*. Bab menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil minangka pethikan humor.

Pethikan humor ing inggil menika kalebet humor konotatif amargi Bayu Skak ngandharaken menika kangge paring ajakan supados ngaturaken ‘halo’ dhumateng produk enggalipun inggih menika WMK. Kanthi cara ingkang boten langsung Bayu Skak ugi paring perintah kangge numbas produk WMK menika. Bab menika saged dipuntingali saking ukara ‘Aja *gelisah* Kon mahasiswa mahasiswi, saiki ana *terobosan terbaru* sing *bakal ngguncangno duniamu*’, kaselipaken kagiyatan promosi. Awit saking promosi menika, nyebabaken humor menika kagolong wujud humor konotatif.

Humor konotatif ing inggil gadhah jinis humor teka-teki, amargi para pamiarsa mestinipun gadhah penggalih nalikanipun Bayu Skak ngandharaken ngengingi produk enggalipun. Nalikanipun Bayu Skak ngendika, ‘*Ucapkan ‘halo’ nang..... ‘WATU MASALAH KULIAH’ temtu kemawon para pamiarsa sami menggalih ‘menapa nggih menika watu masalah kuliah, watu ananging saged kangge ngatasi perkawis kuliah?’ Pungkasanipun kathah para pamiarsa ingkang penasaran. Awit saking nuwuhaken raos penasaran menika, humor ing inggil kagolong humor teka-teki.*

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking humor konotatif teka-teki ing inggil inggih menika kangge *pembijakan* saha *penyegaran* mahasiswa mahasiswi ingkang nembe bingung kados pundi ngatasi perkawis kuliahipun. Gayut kaliyan konteksipun, Bayu Skak minangka angin semilir ingkang paring *penyegaran* nawakaken produk enggal *serbaguna* ‘Watu Masalah Kuliah’ ingkang saged damel sedaya perkawis menika saged dipunatasi.

c. Wujud Humor Konotatif Parikan

Humor konotatif inggih menika kreatifitas abebasa ingkang anggenipun ngandharaken mawi maneka warni wujud pocapan ingkang gadhah makna *pragmatis imperatif*. Tegesipun *pragmatis imperatif* inggih menika paring perintah dhumateng tiyang sanes kangge nindakaken pakaryan mawi tuturan ingkang boten langsung. Jinis humor parikan inggih menika salahsatunggaling jinis humor ingkang ngginakaken seni parikan kangge bahan lawakanipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor konotatif parikan inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

Konteks : Bayu Skak ing salah satunggaling videonipun ngandharaken dhumateng para pamiarsa mliginipun tiyang jaler supados nembang kangge narik kawigatosan wanita.
 Bayu : ***“Menyanyilah dengan merdu, niscaya wanita akan jatuh kepelukanmu.”*** (Data No. 57)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud *‘menyanyilah dengan merdu, niscaya wanita akan jatuh kepelukanmu’*. Pethikan menika dipunsebat humor amargi anggenipun Bayu Skak ngandharaken menika mawi ekspresi ingkang ngempet gemujeng. Menawi dipunpenggalih malih, boten wonten

gayutipun antawisipun nembang kaliyan pikantuk tiyang estri. Menika ingkang nyebabaken pethikan ing inggil kalebet humor.

Humor ing inggil kalebet humor konotatif, amargi kanthi cara boten langsung Bayu Skak caos pesen supados para pamiarsa mliginipun lare-lare enem ingkang jaler nembang. Estunipun, pethikan ing inggil menika dipunandharaken Bayu Skak kangge paring perintah supados nembang.

Humor konotatif menika gadhah jinis humor parikan. Tegesipun humor menika ugi kalebet sesanti utawi parikan ingkang kalebet humor literatur kesenian. Wonten purwakanthi ingkang sami ing pungkasaning ukaranipun. Swara ingkang sami inggih menika ing tembung '*merdu*' saha tembung '*pelukanmu*'.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken salebeting humor konotatif kesenian inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe dhumateng para lare enem mliginipun ingkang kakung supados nembang kangge narik kawigatosan lare estri. Bayu Skak ugi caos pesen bilih kanthi cara nembang menika saged damel tiyang estri remen dhumateng awakipun piyambak. Amargi Bayu Skak gadhah pamanggih bilih tiyang estri remen kaliyan tiyang kakung ingkang saged nyanyi.

d. Wujud Humor Konotatif Seks

Humor konotatif inggih menika kreatifitas abebasa ingkang anggenipun ngandharaken mawi maneka warni wujud pocapan ingkang gadhah makna *pragmatis imperatif*. Tegesipun *pragmatis imperatif* inggih menika paring perintah dhumateng tiyang sanes kangge nindakaken pakaryan mawi tuturan ingkang boten langsung. Jinis humor seks inggih menika jinis humor ingkang

limrahipun ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun. Sinaosa sedaya ingkang gayut kaliyan seks menika tabu, ananging ing jaman sakmenika kathah tiyang ingkang ndadosaken seks minangka bahan lawakanipun.

Humor awujud konotatif seks dipunpilah saking fungsipun. Fungsi ingkang wonten salebeting humor konotatif seks inggih menika kangge kesadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres saha kangge caos panyaruwe utawi pesen. Bab menika saged dipuntingali saking andharan wonten ing ngandhap menika.

- 1) Humor awujud konotatif seks ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes.

Humor awujud konotatif seks ingkang gadhah fungsi kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres saged dipuntingali andharanipun ing andhap menika.

Konteks : Bayu Skak salebeting videonipun ngandharaken babagan entut dhumateng para pamiarsa. Bayu Skak maragakaken dados tiyang ingkang boten remen bilih wonten tiyang sanes ingkang ngentut.
 Bayu : “Aaa... **Silite gak sekolah.**” (Data No. 23)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ‘silite gak sekolah’. Pethikan menika saged dipunsebat humor amargi bilih dipuntingali saking kasunyatanipun, ‘silit’ menika panci barang mati utawi nama salah satunggaling pirantosing badan, dados boten dipunsekolahaken. Wonten konteksipun Bayu Skak mastani bilih tiyang ingkang ngentut ing sembarang papan menika tiyang ingkang boten nyekolahaken silitipun. Bab menika ingkang nuwuhaken raos lucuipun. Saksanesipun menika, Bayu Skak ugi ngandharaken pethikan ing inggil menika kanthi cara ingkang lucu.

Pethikan ing inggil humor ingkang awujud humor konotatif. Saged dipunsebat humor konotatif amargi kanthi cara boten langsung Bayu Skak paring larangan kangge tiyang supados boten ngentut ing sembarang papan. Ukara ‘silithe gak sekolah’ menika estunipun minangka larangan ingkang boten langsung.

Humor konotatif ing inggil gadhah jinis humor seks. Kagolong jinis humor seks amargi ing pethikan humor menika wonten tembung ‘silit’ ingkang estunipun menika kalebet salah satunggaling pirantosing badan ingkang boten limrah dipundadosaken pawicantenan. Saged ugi tembung ‘silit’ menika dipunwastani saru utawi kasar.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan humor konotatif seks inggih menika kangge caos kasadharan dhumateng tiyang ingkang remen ngentut ing sembarang papan supados boten ngentut wonten sembarang papan malih. Bab menika dipunandharaken Bayu Skak amargi tiyang ingkang ngentut wonten ing sembarang papan menika tiyang ingkang silitipun boten dipunsekolahaken. Andharanipun Bayu Skak menika kangge paring kasadharan dhumateng tiyang sanes.

- 2) Humor awujud konotatif seks ingkang gadhah fungsi kangge caos panyaruwe utawi pesen.

Humor awujud konotatif seks ingkang gadhah fungsi kangge caos panyaruwe utawi pesen saged dipuntingali andharanipun ing andhap menika.

Konteks	: Bayu Skak salebeting videonipun nembe udur kaliyan Wak Sunari (dipunparagakaken Bayu piyambak) amargi Bayu Skak ngandharaken dhumateng pamiarsa bilih ‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saged munyer.
Bayu	: “Aku gak tau ngomong lho lek ‘helikoptere’ sampean iku gak isa muter lho ya.” (Data No. 28)

Pethikan ing inggil ngemu humor ingkang awujud ukara ‘Aku gak tau ngomong lho lek ‘helikoptere’ sampean iku gak isa muter lho ya’. Saged dipunwastani humor amargi menika ngandharaken ngengingi ‘helikopteripun’ Wak Sunari. Bayu Skak ngendika boten ngendika dhumateng para pamiarsa bilih ‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saged muter. Ananging estunipun kanthi Bayu Skak ngendika mekaten menika sami mawon Bayu Skak paring ulem-ulem dhumateng para pamiarsa ngengingi ‘helikopteripun’ Wak Sunari ingkang boten saged munyer.

Pethikan humor ing inggil gadhah wujud humor konotatif. Saged dipunwastani humor konotatif amargi menika dipunandharaken Bayu Skak kangge ngajak para pamiarsa supados mikir bilih ‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saget muter. Swalikipun kangge nuwuhaken konotatifipun Bayu Skak malah ngendika bilih piyambakipun boten paring pengumuman dhumateng para pamiarsa ngengingi ‘helikopteripun’ Wak Sunari. Kamangka para pamiarsa mangertos bilih ‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saged muter inggih saking Bayu Skak piyambak.

Humor konotatif ing inggil kalebet jinis humor seks. Wonten menapa dipunsebat jinis humor seks, amargi ngemu tembung ‘helikopter’. Tembung ‘helikopter’ wonten pethikan ing inggil sanes helikopter ingkang gadhah teges montor mabur ananging tegesipun ‘barang vital’ kagunganipun tiyang kakung. Awit saking menika, humor menika kagolong jinis humor seks.

Fungsi ingkang saged kapanggihaken saking pethikan humor ing inggil inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe dhumateng pamiarsa bilih

‘helikopteripun’ Wak Sunari boten saged munyer. Gayut kaliyan konteksipun,
Bayu Skak asring dolanan ‘helikopter muter’ sesarengan kaliyan Wak Sunari.
Dados Bayu Skak estu mangertos menapa ingkang dipunalami Wak Sunari.

BAB V

PANUTUP

A. Dudutan

Adhedhasar asiling panaliten saha pirembagan humor dialek Jawa Timuran salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak, pramila saged dipunpendhet dudutan bilih wujud humor ingkang kapanggihaken wonten enem. Wujud humor menika wonten humor plesetan, humor malapropis, humor silap lidah, humor jargon, humor estetis, saha humor konotatif. Saben wujud humor menika wonten jinis saha fungsipun.

Wujud humor plesetan saged dipunpanggihaken jinis humor personal, humor seks, humor kiasan, humor teka-teki saha humor wantah. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor plesetan inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*, kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet, kangge caos panyaruwe utawi pesen, saha kangge kritik sosial.

Wujud humor malapropis gadhah tigang jinis humor inggih menika jinis humor singkatan, humor seks, saha humor paribasan. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting humor malapropis inggih menika kangge kritik sosial, kangge panglipur utawi *rekreasi*, saha kangge caos panyaruwe utawi pesen.

Wonten kalih jinis humor ingkang saged dipunpanggihaken salebeting wujud humor silap lidhah. kalih jinis menika kalebet ing jinis humor wantah saha

humor boten *edukatif*. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor silap lidhah inggih menika kangge panglipur utawi *rekreasi*, kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres, kangge ngandharaken perkawis ingkang ewet, saha kangge mujudaken kawicaksanan saha *penyegaran*.

Saking wujud humor jargon saged dipunpanggihaken kalih jinis humor inggih menika humor sadhis saha humor walikan. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor jargon inggih menika kangge ngandharaken panyaruwe utawi pesen saha kangge caos kasadharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.

Wujud humor estetis gadhah kalih jinis humor inggih menika jinis humor parikan saha humor politis. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor estetis inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen, kangge panglipur saha *rekreasi*, saha kangge kritik sosial.

Inkang pungkasan menika wonten wujud humor konotatif ingkang ngemu sekawan jinis humor, inggih menika jinis humor boten *edukatif*, humor teka-teki, humor parikan, saha humor seks. Fungsi humor ingkang saged kapanggihaken salebeting wujud humor konotatif inggih menika kangge caos panyaruwe utawi pesen, kangge panglipur saha rekreasi, kangge mujudaken kawicaksanan utawi *penyegaran*, saha kangge kritik sosial.

B. Implikasi

1. Asiling panaliten menika saged dipundadosaken kangge bahan waosan ingkang wonten gayutipun kaliyan basa Jawi mliginipun bidang humor,

supados saged mujudaken humor nalika wawan rembag kersanipun ngirangi raos serius.

2. Gayut kaliyan sosiolinguistik, asiling panaliten menika saged dipundamel kangge sarana pambantu wonten kuliah sosiolinguistik. Saksanesipun bab menika, panaliten menika saged dados dhasaring panaliten salajengipun ingkang gayut kaliyan panaliten menika.

3. Pamrayogi

Panaliten humor dialek Jawa Timuran salebeting kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak menika taksih kathah kirangipun amargi winatesing seserepan panaliti. Adhedhasar menika prelu dipuntindakaken panaliten ingkang langkung wiyar saha saking sudut pandang ingkang beda, inggih menika ngengingi persepsi para pamiarsa dhumateng kempalan video *Youtube* anggitanipun Bayu Skak.

KAPUSTAKAN

- Alwasilah, A.Chaeder. 1990. *Sosiologi Bahasa*. Bandung: Angkasa.
- Chaer, Abdul dan Leonie Agustina. 2004. *Sosiolinguistik Perkenalan Awal*. Jakarta : Rineka Cipta.
- Herawati. 2007. *Wacana Humor dalam Bahasa Jawa*. Yogyakarta: Balai Bahasa Yogyakarta.
- Moeliono, Anton dkk. 1988. *Tata Bahasa Baku Bahasa Indonesia*. Jakarta: Balai Pustaka.
- Moleong, Lexy J. 2001. *Metodologi Penelitian Kualitatif*. Bandung: PT. Remaja Rosdakarya.
- Nababan, P.W.J. 1993. *Sosiolinguistik: Suatu Pengantar*. Jakarta: PT. Gramedia.
- Nurhayati, Endang. 2009. *Sosiolinguistik: Kajian Kode Tutur dalam Wayang Kulit*. Yogyakarta: Kanwa Publisher.
- Poerwadarminta, W.J.S. 1939. *Baoesastra Djawa*. Batavia: J. B. Wolters Uitgever Maatschappij N. V. Groningen.
- Purwani, Susi Anjar. 2011. Humor pada Adegan Limbukan dan Gara-Gara dalam Cerita Semar Mbangun Khayangan oleh Dhalang Anom Suroto. *Skripsi S1*. Yogyakarta: Program Studi Pendidikan Bahasa Jawa, FBS Universitas Negeri Yogyakarta.
- Rahardi, Kunjana. 2007. *Humor Ada Teorinya: Bahasa dan Gaya Melawak*. Yogyakarta: Pinus Book Publisher.
- Rahmanadji, Didiek. *Jurnal : Sejarah, Teori, Jenis, dan Fungsi Humor*. Malang: Universitas Negeri Malang.
- Safitri, Dian. 2013. Permainan Bahasa Dalam Wacana Plesetan Stiker Humor Di Wilayah Bantul Dan Yogyakarta. *Skripsi S1*. Yogyakarta: Program Studi Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia, FBS Universitas Negeri Yogyakarta.
- Sumarsono. 2007. *Pengantar Semantik*. Yogyakarta: Penerbit Pustaka Pelajar.
- Tim Tugas Akhir Skripsi Fakultas. 2013. *Panduan Tugas Akhir*. Yogyakarta: FBS UNY.

- Tim Tugas Akhir Skripsi Jurusan. 2012. *Suplemen Panduan Penulisan Tugas Akhir Skripsi*. Yogyakarta: Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah FBS UNY.
- Wijana. 2004. *Kartun: Studi Tentang Permainan Bahasa*. Yogyakarta: Ombak.
- _____. 2006. *Sosiolinguistik: Kajian Teori dan Analisis*. Yogyakarta : Pustaka Pelajar.
- Skak, Bayu. 2012. "Bayu Skak: SMS Singkatan", <http://www.youtube.com/watch?v=yUp34Zt-LIw>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2012. "Bayu Skak: Ngentut Iku Sehat", <http://www.youtube.com/watch?v=WsSGvvXxALs>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Mesoh", <http://www.youtube.com/watch?v=nh3YVPaqC-U>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: WMK Watu Masalah Kuliah", <http://www.youtube.com/watch?v=jKxwf067h7c>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Wong Megelno", http://www.youtube.com/watch?v=BGoIEBmYk_U. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: No Arek Wedok No Cry", <http://www.youtube.com/watch?v=sda6pQsPm0I>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Bapak Sing Genah", <http://www.youtube.com/watch?v=kpmXCax4AKE>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Kanca Sing Apik", <http://www.youtube.com/watch?v=nnPfma2BRBc>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Boyband Girlband", <http://www.youtube.com/watch?v=ZeCLwZ8S68k>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2013. "Bayu Skak: Ojo Ragu", <http://www.youtube.com/watch?v=RotO3s38OFI>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2014. "Bayu Skak: Plesetan IGA", http://www.youtube.com/watch?v=h_reQF3Fu8s. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2014. "Bayu Skak: Safety Riding", <http://www.youtube.com/watch?v=bU4QYEeXH3E>. Dipunakses 15 April 2014.
- _____. 2014. "Bayu Skak: Loro Ati", <http://www.youtube.com/watch?v=n2Iskel2uno>. Dipunakses 15 April 2014.

_____. 2014. "Bayu Skak: Pria Idaman Wanita", <http://www.youtube.com/watch?v=cpEwHRdQdMs>. Dipunakses 15 April 2014.

_____. 2014. "Bayu Skak: Cabe-Cabeaan vs Pupuler", <http://www.youtube.com/watch?v=YL9cnThES9A>. Dipunakses 15 April 2014.

_____. 2014. "Bayu Skak: Cabe-Cabeaan vs Pupuler", <http://www.youtube.com/watch?v=YL9cnThES9A>. Dipunakses 15 April 2014.

LAMPIRAN

Tabel Analisis Wujud, Jinis, saha Fungsi Humor Salebeting Kempalan Video Youtube Anggitanipun Bayu Skak.

No	Konteks	Data	Wujud						Jinis																Fungsi						Andharan			
									G			H			I				J		K													
			A	B	C	D	E	F	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	L	M		N	O	P
1.	Bayu ngendhika ngengingi prentahipun bapak ingkang miturut panjenenganipun menika njelehi, lajeng Bayu nyuwun priksa menapa pamiarsa ugi mekaten, menawi nggih, Bayu boten purun ngurusi.	Lha la pa kate gendheng e ngurusi uripmu he, urip-uripmu ya urip-uripmu dhewe, lha lapo aku ngurusi, he?"			√					√			√				√		√							√		√						- Wujudipun humor silap lidah. - Jinis Kriterium: 1. Ekspresi : humor ing padintenan. 2. Indrawi : visual. 3. Bahan : sadis. 4. Etis : boten <i>edukatif</i> . 5. Estetis : andhap. 6. Humor wantah. - Fungsipun kangge caos kasdharan bilih tiyang sanes dereng temtu leres.
2.	Bayu Skak maragakaken lare alit ingkang	A: “Dadi maling.” B : “Maling	√						√			√				√		√		√						√					√		- Wujudipun humor plesetan. - Jinis Kriterium:	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

[illegible]

[illegible]

																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															</
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

[illegible]

[illegible]

[illegible]

53.	Bayu Skak ngendhika bilih estunipun boten gadhah pacar menika boten dados perkawis.	"Dadi ta Rek sing paling bener iku ya No Arek Wedok No Cry. "		√					√		√				√		√									- Wujudipun humor malapropis. - Jinis Kriterium: 1. Ekspresi : humor ing padintenan. 2. Indrawi : visual. 3. Bahan : sadis. 4. Etis : boten <i>edukatif</i> . 5. Estetis : andhap. 6. Humor paribasan. - Fungsipun kangge caos panyaruwe utawi pesen.
-----	---	--	--	---	--	--	--	--	---	--	---	--	--	--	---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	---

